

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	
1.1. Проблема використання ІКТ в початковій школі в психолого-педагогічній літературі	7
1.2. Використання електронних навчальних посібників на уроках в початковій школі.....	13
РОЗДІЛ II. ВПРОВАДЖЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА «МАНДРІВКА В КАЗКУ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДУ «ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА I-III СТУПЕНІВ № 16 ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»	
2.1. Організація роботи щодо використання матеріалів електронного посібника на уроках в початковій школі	18
2.2. Використання електронного посібника «Мандрівка в казку» на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.....	27
2.3. Результативність використання електронного навчального посібника «Мандрівка в казку».....	60
ВИСНОВКИ.....	62
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА.....	64

ВСТУП

Головний екзаменатор наших учнів – життя. Наскільки вони будуть адаптованими до соціального середовища, здатними оперативно приймати правильне рішення в нестандартних ситуаціях, вмітимуть аналізувати і контролювати власну діяльність, залежить насамперед від школи.

Сьогодні соціуму необхідні учні і випускники, готові змінюватися і пристосовуватися до нових потреб життя, оперувати й управляти інформацією, активно діяти, швидко приймати рішення, навчатися упродовж життя. А це значною мірою залежить не від отриманих знань, умінь і навичок, а від деяких додаткових якостей, для позначення яких використовуються поняття компетенція і компетентність, що найповніше відповідають сучасному розумінню мети освіти.

Державний стандарт початкової загальної освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України 20 квітня 2011р. № 462 ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого і компетентнісного підходів.

У Державному стандарті зазначено, що основним завданням початкового навчання є оволодіння учнями ключовими компетентностями, а саме:

- уміння вчитися;
- соціальна;
- загальнокультурна;
- інформаційно-комунікативна;
- здоров'язберезувальна;
- громадянська.

Ключові компетентності є наскрізними інтегрованими утвореннями, які формуються засобами всіх предметів, у взаємозв'язку урочної й позаурочної роботи, у взаємодії з соціумом.

Важливим чинником успішного формування предметних і ключових компетентностей молодших школярів є добір учителем найбільш ефективних засобів, методів, прийомів навчання і форм організації навчальної діяльності.

Компетентнісний підхід у навчанні вимагає, щоб сучасні навчальні засоби виконували не тільки інформаційну, а й мотиваційну та розвивальну функції.

Актуальність методичного посібника зумовлена тим, що традиційна формула освітнього процесу «знання – вміння – навички» вже не спрацьовує повною мірою. Традиційно мета шкільної освіти визначалась набором знань, умінь і навичок, якими має оволодіти учень. Сьогодні такий підхід виявився недостатнім. Науковці впевнено говорять про кризу «зунівської» моделі освіти, називаючи серед її причин те, що в сучасних умовах «старіння» інформації відбувається значно швидше, ніж завершується цикл навчання у школі. З огляду на це традиційна схема «передачі» від учителя до учня «необхідного запасу знань» виглядає до певної міри застарілою.

Наступна причина кризи знаннєвої парадигми виявляється у тому, що сьогодні немає необхідності перевантажувати пам'ять дитини знаннями «про всяк випадок», бо існують величезні бази інформації, і потрібно просто навчити дітей правильно ними користуватися.

На жаль, більшість навчальних занять у початковій школі організовані за системою: учитель розповідає – учень уважно слухає. Така система вимагає певних психологічних властивостей дітей. Такі діти максимально засвоюють зміст отриманих від учителя повідомлень і стають «відмінниками». Але таких дітей не більше двадцяти відсотків. Інші – не можуть сприймати повідомлення в такому вигляді і приречені стати «учнями з низьким рівнем навчальних досягнень».

Інформаційно-комп'ютерні технології здійснюють вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів.

Саме ці якості учнів і розвиваються з впровадженням ІКТ в освітній процес.

Але поряд з перевагами використання ІКТ виникають різні проблеми як при підготовці до таких уроків, так і під час їх проведення:

- не у всіх учнів є комп'ютер в домашньому користуванні;
- у робочому графіку вчителів не відведено час для дослідження можливостей Інтернету;
- додаткові витрати часу на підготовку до уроку;
- існує ймовірність, що, захопившись застосуванням ІКТ на уроках, учитель перейде від розвивального навчання до навчання наочно-ілюстративним методом.

Таким чином, відмічаємо таке протиріччя: сучасність вимагає введення ІКТ в освітній процес, але методика впровадження ІКТ в процес навчання ще не достатньо розроблена.

На основі проблеми нами визначені основні завдання дослідження з даної теми:

1. Розкрити актуальність визначення можливостей ІКТ в контексті моделі початкової школи.
2. Запропонувати альтернативні засоби навчання та можливості ІКТ у початковій школі.
3. Визначити навчальну цінність використання ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи.
4. З'ясувати умови формування ІК компетентності випускника початкової школи.
5. Проілюструвати матеріали електронного навчального посібника «Мандрівка в казку».
6. Розробити уроки української мови та літературного читання з використанням електронного навчального посібника «Мандрівка в казку».

Мета даного посібника полягає в тому, щоб висвітлити питання щодо повної характеристики використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літературного читання в початковій школі, зокрема, використання електронного навчального посібника «Мандрівка в казку».

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

1.1. Проблеми використання інформаційно-комунікаційних технологій в початковій школі в психолого-педагогічній літературі

На сучасному етапі розвитку людства інформаційно-комунікаційні технології активно інтегруються в усі сфери діяльності людини та суспільства, стають впливовим і визначальним джерелом їх об'єктивного розвитку. Відповідно суспільство набуває ознак інформаційного. Підготувати людину до активної і плідної життєдіяльності в інформаційному суспільстві – одне з головних завдань сучасного етапу модернізації національної системи освіти, а створення науково-педагогічного забезпечення цього процесу – одне з головних завдань психолого-педагогічної науки [2, с. 27].

Розглянемо складові терміну "інформаційно-комунікаційні технології навчання". Технологія (від грец. *τεχνολογια*, що походить від грец. *τεχνολογος*; грец. *τεχνη* — майстерність, техніка; грец. *λογος* — (тут) передавати) — наука про способи (набір і послідовність операцій) розв'язання задач людства за допомогою (шляхом застосування) технічних засобів (знарядь праці). За тлумачним словником «технологія – сукупність способів обробки чи переробки матеріалів, інформації, виготовлення виробів, проведення різних виробничих операцій, надання послуг тощо».

Відповідно «інформаційні технології» – це технології, що тією чи іншою мірою реалізують інформаційні процеси: збирання, накопичення, зберігання, передавання, опрацювання та представлення (відображення) інформації. За словником, «інформаційна технологія – сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують швидкий пошук інформації, доступ до джерел інформації» [13,с.316]. Дуже схоже визначення дає і англо-український тлумачний словник з обчислювальної

техніки, Інтернету і програмування. Жалдак М.І. звертає увагу на соціальну роль інформаційних технологій і визначає їх як сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, зберігання, опрацювання, передачі й подання інформації, що розширює знання людей і розвиває їхні можливості щодо управління технічними і соціальними проблемами.

За визначенням Смірнова О.В., нова інформаційна технологія (НІТ) - це технологія опрацювання, передавання, розповсюдження і представлення інформації за допомогою ІКТ, створення обчислювальних і програмних засобів [23, с.59], а Гомуліна Н.М. визначає нові інформаційні технології в освіті як освітні технології з використанням комп'ютерів [4,с.202].

Інтернет-енциклопедія Вікіпедія визначає ІТ як технології, пов'язані зі створенням, зберіганням, передаванням, опрацюванням і управлінням інформацією або як сукупність методів, виробничих процесів та програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує виконання інформаційних процесів з метою підвищення їхньої надійності та оперативності і зниження трудомісткості ходу використання інформаційного ресурсу [14,с 88]. Інше Інтернет-видання визначає інформаційні технології як сукупність методів і пристроїв, які використовуються людьми для опрацювання інформації і включають всю обчислювальну техніку, техніку зв'язку і, частково, - побутову електроніку, телебачення і радіомовлення [22, с.89].

Слово «комунікаційні» терміну «інформаційно-комунікаційні технології» підкреслює підвищення в останні роки ролі комп'ютерних мереж у забезпеченні реалізації інформаційних процесів. За визначенням Морзе Н.В. «Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) — інформаційні технології на базі персональних комп'ютерів, комп'ютерних мереж і засобів зв'язку, для яких характерна наявність доброзичливого середовища роботи користувача» [13, с.344]. А слово «навчання» вказує на галузь застосування – освіту.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології навчання (ІКТН) – це сукупність методів і технічних засобів застосування інформаційних технологій

на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання.

Методика застосування інформаційно-комунікаційних технологій навчання як наука досліджує навчально-виховний процес з метою встановлення фактів, визначення зв'язків і закономірностей, прогнозування наслідків використання ІКТ у освіті, що дозволить покращити ефективність навчально-виховного процесу.

До головних завдань, які необхідно вирішити при комплексному використанні інформаційно-комунікаційних технологій у початковій школі слід віднести:

- проведення комплексних психологічних і санітарно-гігієнічних досліджень впливу сучасних інформаційних технологій на процес розвитку і навчання молодших школярів;
- розробка методики формування комп'ютерної грамотності учнів;
- розробка методик використання ІКТ при реалізації навчальних і виховних задач з навчальних предметів початкової школи;
- підготовка педагогічних кадрів, формування відповідних знань, умінь і навичок використання ІКТ у вчителів початкової школи;
- створення сучасних педагогічних програмних засобів підтримки як пропедевтичних курсів з інформатики, так і викладання навчальних предметів початкової школи;
- забезпечення доступу учнів і вчителів початкової школи до сучасного комп'ютерного обладнання, сучасних технічних засобів навчання.

Проблемам використання інформаційно-комунікаційних технологій у освіті присвячені праці Б.С. Гершунського, І.Б. Горбунової, М.І. Жалдака, Н.В. Морзе, С.В. Панюковой, С. Пайперта, І.В. Роберт, О.В. Смірнова та інших

Психолого-педагогічні та організаційні засади використання інформаційно-комунікаційних технологій висвітлені в наукових дослідженнях С.І. Архангельського, О.В. Горячева, Т.Н. Корольової, Є.І. Машбіца,

Ю.А. Первіна, Л.Б. Переверзева, Й.Я. Ривкінда і Є.Д. Маргуліса, Н.Ф. Тализіної, Б. Хантер, А.В. Хуторського та інших.

Питанням навчання та використання інформаційно-комунікаційних технологій в початковій школі займалися О.В. Суховірський, О.М.Снігур, О.І. Шиман, Р.В. Моцик, Г.П. Лаврентьєва, М.М. Левшин, С.Д. Петрович та ін.

Загальновизнано, що учень повинен бути активним учасником навчального процесу. У результаті повинні змінитися відносини учень-учитель, учень-учень, учень-навколишнє середовище, учень-джерела інформації. Головним завданням навчання стає не передача учневі певної суми знань, а формування умінь здобувати і опрацьовувати нові дані, формування навичок мислення високого рівня: аналізувати, синтезувати, оцінювати.

Ці учні орієнтовані на засвоєння знань через емпіричну практичну діяльність. І на допомогу їм повинні прийти технології, засновані на дослідницькій діяльності, в ході якої відбувається пошук рішень і висування та підтвердження гіпотез. Ця технологія повинна реалізуватися з використанням методів наукових досліджень, адаптованих до можливостей учнів початкової школи: спостережень, вимірювань, експериментів, дослідів, опитувань тощо.

З точки зору дидактики використання ІКТ надає учителю можливості:

- зробити навчання більш інтенсивним і, головне, ефективним за рахунок реалізації переваг мультимедіа навчальних систем у наочному поданні навчального матеріалу;
- індивідуалізувати навчання для максимальної кількості дітей з різними стилями навчання і різними можливостями сприйняття, включаючи «тугодумів», дітей, соціально занедбаних, дітей із спеціальними потребами і дітей, що живуть у віддалених районах;
- створювати сприятливу атмосферу для спілкування, обміну і взаємодії як окремих учнів, так і груп дітей, що навчаються в різних освітніх системах при збереженні національних і культурних особливостей країни.

ІКТ – це не тільки і не стільки об’єкт для вивчення в школі, ІКТ – це інструмент для створення навчального середовища в класі. Однак ІКТ – це ще і

шанс створити вдома для школяра багате навчальне середовище, яке зможе відволікти його від проблем вулиці.

За висловом авторів рекомендацій UNESCO, «ІКТ – це інструмент для того, щоб ввести майбутнє в школу сьогодні» [9, с.34].

Надзвичайно велика роль ІКТ у організації навчання дітей, що мають вади фізичного розвитку або особливі специфічні потреби. Використання комп'ютерів покращує процес сприймання мови і навчання говорити для глухонімих, а для дітей з обмеженими можливостями руху – пришвидшує формування навичок письма тощо.

Рекомендації з впровадження ІКТ у навчальний процес (за Б. Хантером):

- максимально використовуйте всі ІКТ, а ІКТ орієнтовані просторові і візуальні середовища, щоб реалізувати вимоги нової письменності;

- включіть ІКТ у навчальні програми, передбачте в них інтеграцію на основі ІКТ різних предметів;

- інтенсивно використовуйте ІКТ у підготовці вчителів і підвищенні їх кваліфікації;

- не обмежуйте використання ІКТ межами кабінету інформатики і уроків інформатики. Створіть інформаційне середовище з включенням до локальної мережі бібліотеки, лабораторій, класів, кабінетів адміністрації тощо;

- не забувайте про адміністраторів, їх вміння використовувати інформаційні технології дозволить швидше реалізувати основні завдання інформатизації і краще розуміти потреби викладачів;

- змоделюйте нове освітнє середовище, використовуючи як існуючі засоби, так і нові. Створіть неформальне сімейство викладачів, які зацікавлені у використанні ІКТ, допоможіть їм знайти однодумців серед учителів інших шкіл регіону, країни, інших країн. Зробіть школи центрами нової інформаційної культури...[25, с.87].

Психолого-педагогічні дослідження показали, що використання можливостей ІКТ сприяє:

- підвищенню мотивації учнів;

– підвищенню ефективності навчального процесу за рахунок високого ступеню наочності;

– активізації пізнавальної діяльності, підвищенню якісної успішності школярів;

– розвитку наочно-образного, інформаційного мислення;

– підвищенню активності і ініціативності школярів на уроці;

– розвитку навиків самоосвіти і самоконтролю учнів;

– підвищенню рівня комфортності навчання.

Завдяки ІКТ учитель:

– вчить учнів свідомо й творчо працювати в інформаційному просторі;

– полегшує формування у дітей ефективних стратегій мислення;

– сприяє підвищенню їх самооцінки, впевненості у своїх силах;

– поліпшує ерудицію дитини;

– надає можливість обдарованим учням бачити більше потрібної інформації;

– надає можливість успіху для кожного;

– підтримує моделі ефективного розвитку;

Таким чином, проаналізувавши психолого–педагогічну літературу, вітчизняний досвід роботи з молодшими школярами у співробітництві з Інститутами педагогіки, психології, гігієни дітей і підлітків дозволяє зробити висновки, що використання ІКТ сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, створенню позитивного емоційного ставлення учнів до діяльності, опосередкованої комп'ютером, стимулює інтерес молодших школярів до навчальної діяльності, сприяють формуванню логічного, творчого мислення, розвитку здібностей учнів.

Використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі є одним з самих сучасних засобів розвитку особистості молодшого школяра, формування інформаційної культури.

1.2. Використання електронних навчальних посібників на уроках в початковій школі

В умовах світової глобалізації, швидкого розвитку наукових досліджень, неможливо уявити навчальний процес без використання сучасних засобів навчання. Особливе місце серед яких посідають електронні навчальні ресурси, у тому числі електронні навчальні посібники (ЕНП).

Електронні навчальні посібники відносяться до аудивізованих засобів навчання і можуть частково або повністю замінити чи доповнювати чинні друковані підручники. ЕНП можуть бути тим засобом навчання, під час застосування якого діяльність учителя й учня перебувають у тісному взаємозв'язку.

Термін «електронний посібник» останнім часом широко використовується у педагогічній науці.

- програмно-методичний навчальний комплекс, який відповідає чинній навчальній програмі і забезпечує можливість учню самостійно або за допомогою вчителя засвоїти навчальний предмет чи його розділ;

- електронне навчальне видання (ЕНВ), яке містить сукупність графічної, текстової, цифрової, музичної, відео-, фото та іншої інформації, а також друковану документацію користувача;

- електронне навчальне видання, яке містить матеріал із певної науково-практичної галузі знань, що забезпечує творче й активне засвоєння знань учнями;

- навчальне видання, яке містить системно викладений матеріал навчальної дисципліни або її розділу та відповідає вимогам державного стандарту і чинній навчальній програмі;

- текст, представлений в електронній формі, забезпечений широкою системою взаємозв'язків, які дозволяють миттєво переходити від одного фрагмента до іншого;

- електронний навчальний посібник – це комплекс інформаційних, методичних і програмних засобів, спрямований на вивчення окремої навчальної дисципліни, що містить питання та завдання для самоконтролю й перевірки знань, а також забезпечує зворотній зв'язок.

Багатогранність визначень окресленого поняття засвідчує те, що зацікавленість до використання електронних навчальних посібників в освітньому процесі останнім часом зростає.

Перед тим як розпочати використання ЕНП у навчальному процесі, необхідно визначити, з якою метою засоби інформатизації будуть використані в освітньому процесі – оптимізація навчального процесу або упровадження особистісно зорієнтованого підходу. Залежно від цього визначаються загальні та часткові методичні завдання, які можна досить успішно розв'язувати за допомогою електронних посібників. Першій, вищевказаній меті відповідають такі завдання:

- розширення спектру джерел навчальної інформації;
- розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів;
- збільшення обсягу сприйняття навчальної інформації.

Демонстрація яскравих слайдів, відеофрагментів або анімацій є дійсно ефективним прийомом. Найбільш розповсюдженою формою організації діяльності молодших школярів у цьому випадку є фронтальна робота з класом, а для вчителя – проблемна бесіда.

З-поміж проблем, пов'язаних з таким підходом, назвемо надмірне використання наочності і як наслідок уповільнення процесу інтеріоризації, зниження уваги до навчального матеріалу у дітей із переважно кінестетичним типом сприйняття інформації. Профілактика – використання та дотримання рекомендованого оптимального часового режиму і надання бесіди, яка проводиться з демонстрацією електронної наочності, розвивального характеру, тобто надання їй проблемності [23,с.99]

Якщо електронні посібники планується використовувати під час уроку відповідно до особистісно-зорієнтованого підходу до навчання, можна сформулювати такі завдання:

- урізноманітнення видів навчальної діяльності;
- розвиток загальнонавчальних умінь і навичок;
- індивідуалізація процесу навчання.

Відповідно до вищезазначених завдань форми організації навчальної діяльності молодших школярів урізноманітнюються – це фронтальна і групова робота, індивідуальне виконання навчальних завдань, робота в парах.

З-поміж можливих прийомів необхідно виокремити ті, які спрямовані на активізацію пізнавальної діяльності:

- індивідуальна робота з електронним навчальним матеріалом, спрямована на розвиток дослідницьких навиків та самоконтролю;

- робота в парах для одержання консультативної допомоги, розвитку навичок спільної навчальної діяльності, взаємодопомоги, відповідальності за загальний результат;

- використання електронних ресурсів як джерела навчальної інформації;

- використання сучасних інформаційних технологій для оформлення результатів індивідуальної або групової проектної діяльності;

- виконання інтерактивних завдань, які стимулюють пізнавальну діяльність;

- розвиток слухового і візуального сприйняття інформації, організаційних навичок;

- дублювання колективно-індивідуальної роботи й індивідуального виконання інтерактивних завдань задля створення еталону для самоперевірки, підготовки матеріалу для колективного обговорення тощо.

Електронні посібники надають змогу розв'язувати вчителю такі методичні завдання:

- детальне ознайомлення молодших школярів із навчальним предметом;
- контроль та оцінювання навчальних досягнень молодших школярів;

- розвиток навчально-предметних умінь.

Зазначимо, що використання ЕНП у навчальному процесі має низку переваг у порівнянні з традиційним друкованим підручником:

- швидкий потік навчальної інформації;
- можливість використання мультимедійних засобів;
- моделювання процесів та явищ, що вивчаються, можливість проведення «комп'ютерних дослідів», які неможливо провести у класі;
- наявність системи проміжного контролю, самоперевірки знань.

ЕНП буде використовуватися як сучасний засіб навчання, якщо відповідатиме таким вимогам:

- науковість, доступність, проблемність, самостійність, системність;
- модульність, наявність чітко визначеної навчальної мети, орієнтування на самонавчання, послідовність, інтерактивність, наявність елементів супроводу;
- зміст навчального матеріалу відповідатиме сучасним вимогам навчального процесу та сприятиме розвитку особистості.

В практиці початкової школи на сучасному етапі використовуються такі електронні посібники:

«Українська абетка» (вивчення української абетки, слів, віршів, скоромовок), яка сприяє розширенню світогляду, розвитку пам'яті, збільшенню словникового запасу учнів початкової школи;

«Абетка-Малютко» із циклу «Уроки тітоньки Сови» (розважаючись із героями мультфільмів, дитина одночасно отримує корисні знання, вивчить літери абетки. Новизна полягає в анімаціях до віршів, що допомагає краще зрозуміти їх зміст та вивчити букви української абетки);

«Букварик з Тигриком та Вінні», *«Букварик Котигорошка»* (в ігровій формі дитина навчиться розрізняти голосні та приголосні звуки, утворювати і читати склади, слова, прості речення);

«Грамотійка допомагає звірятам» (2 клас), *«Грамотійка будує місто»* (3 клас), *«Грамотійка та її друзі»* (4 клас) – цікаві та захоплюючі ігри, складені відповідно до програми з української мови ;

«Аліса вивчає українську мову» – комп'ютерна програма, яка сприяє формуванню орфографічної пильності, збагаченню словникового запасу учнів;

«Дитячий тренажер грамотності» (текстові, словникові та малюнкові тренажери) допоможе значно підвищити рівень знань дитини з української граматики.

Проте не існує на сьогоднішній день ЕНП для уроків позакласного читання, який сприяв би розвитку зв'язного мовлення учнів, формував читацьку культуру, виховував інтерес до вивчення українських народних казок. Виходячи з цього, виникла потреба у створенні електронного посібника *«Мандрівка в казку»* для уроків позакласного читання.

Отже, використання електронних навчальних посібників сприяє всебічному і гармонійному розвитку особистості учнів, розкриттю їх талантів, суттєво впливає на зміст, форми, методи і засоби навчання. Вдало підібрані комп'ютерні програми забезпечують розвиток творчих здібностей, стимулюють пізнавальну активність, емоційну сферу та інтелектуальні почуття школярів, забезпечують індивідуалізацію навчального процесу в початковій ланці освіти, що сприяє формуванню компетентного учня початкової школи.

РОЗДІЛ II. ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ПОСІБНИКА «МАНДРІВКА В КАЗКУ» В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ЗАКЛАДУ «ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І-ІІІ СТУПЕНІВ № 16 ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ»

2.1. Організація роботи щодо використання матеріалів електронного посібника на уроках в початковій школі

Комп'ютерні технології, увібравши в себе елементи різних методик (особистісно-орієнтованого, розвивального, проектного навчання) надають кожному школяреві, спираючись на його інтереси, здібності, особисті цінності й суб'єктивний досвід, можливість самореалізації в пізнавальній та інших видах діяльності, створюють комфортні умови для самовизначення особистості в інформаційному суспільстві.

При створенні електронного посібника нами дотримувалися науково обґрунтовані основні вимоги до електронних навчальних посібників, а саме:

1. Дидактичні вимоги:

1) науковість - зміст педагогічних програм має відповідати науково обґрунтованим принципам і складатися з науково достовірних відомостей; необхідними умовами науковості є: інформаційна повнота навчального матеріалу, систематичність і послідовність навчання;

2) доступність - навчальний матеріал і форми його пред'явлення мають відповідати віку дитини, рівню його розвитку, підготовки, а також цілям і завданням навчання; необхідними умовами доступності є: адаптивність до індивідуальних особливостей дитини з можливістю зворотного зв'язку, ергономічний підхід, що виражається в урахуванні вікових особливостей дитини, комп'ютерна візуалізація інформації, що забезпечує наочність навчального матеріалу.

2. Методичні вимоги:

1) побудова програми на основі змісту конкретного предмета, урахування його особливостей, відповідність матеріалу завданням навчання;

2) міцність засвоєння результатів навчання;

3) свідомість навчання, самостійність і активізація діяльності дитини;

4) розвиток інтелектуального потенціалу дитини - формування уміння приймати рішення, діяти цілеспрямовано; засобом досягнення цієї вимоги є реалізація інтерактивного діалогу з комп'ютером.

3. Педагогічні вимоги:

1) навчальна і виховна спрямованість програми;

2) відповідність естетичного оформлення програми її функціональному призначенню.

4. Програмно-технічні вимоги:

1) стійкість до помилкових дій користувача;

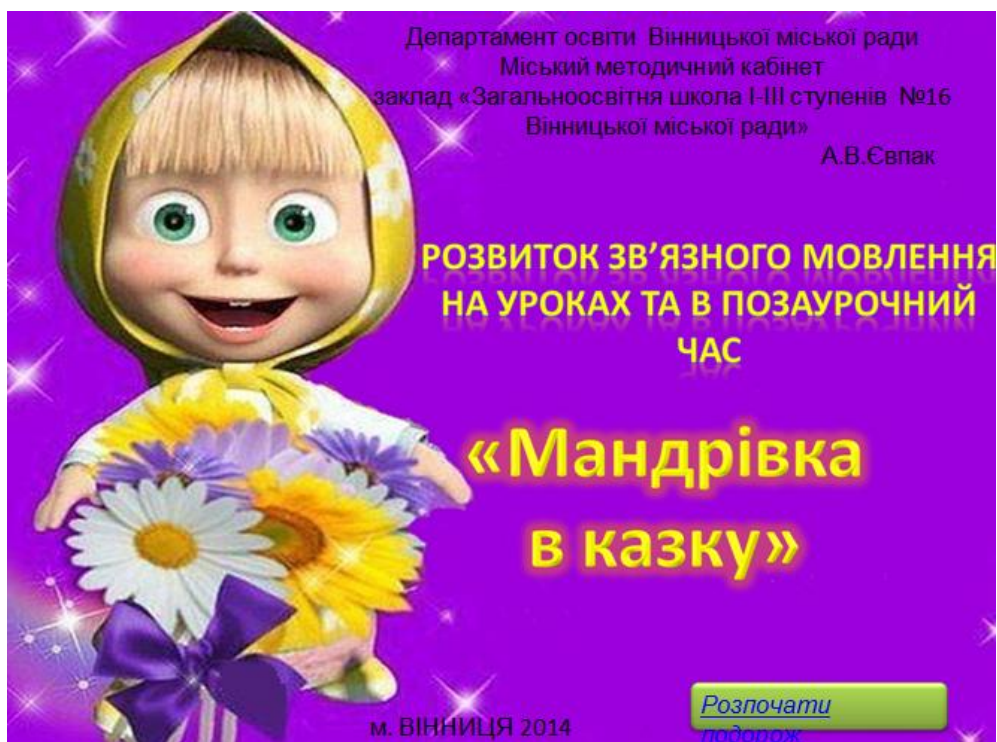
2) мінімізація часу на дії користувача за допомогою простоти і доступності управління програмою;

3) ефективне використання технічних ресурсів.

Електронний посібник є синтезом вербальної, візуальної, та рухової інформації, поєднує абстрактно-логічні та предметно-образні форми наочності, підвищує мотивацію навчання за рахунок єдності пізнання та розваги, емоційності та образності форми викладу навчального матеріалу, можливості вибору вчителем та учнями темпу та послідовності діяльності, об'єму матеріалу, що вивчається.

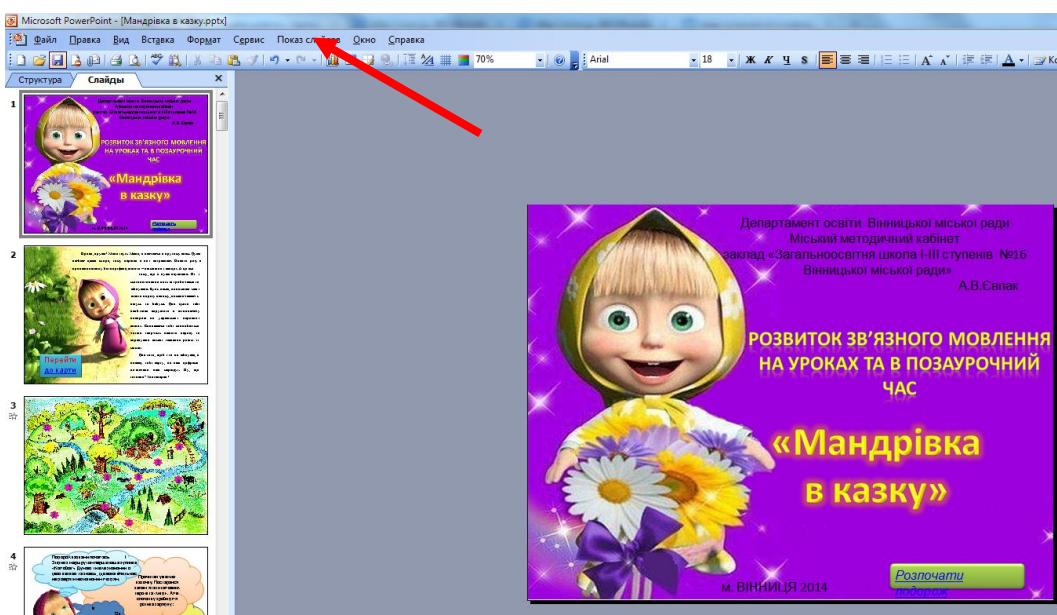
Електронний посібник «Мандрівка в казку» (скріншот 1) розроблений відповідно до програми для загальноосвітніх навчальних закладів, орієнтований на сучасні форми навчання із забезпеченням сумісності з традиційними методами та прийомами навчання в повній відповідності з документами, що регламентують зміст освіти.

Учням пропонується здійснити захоплюючу мандрівку сторінками улюблених казок разом із Машею. До кожної казки підібрані різноманітні завдання, які допомагають краще засвоїти матеріал.

Скриншот 1. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (головна сторінка)

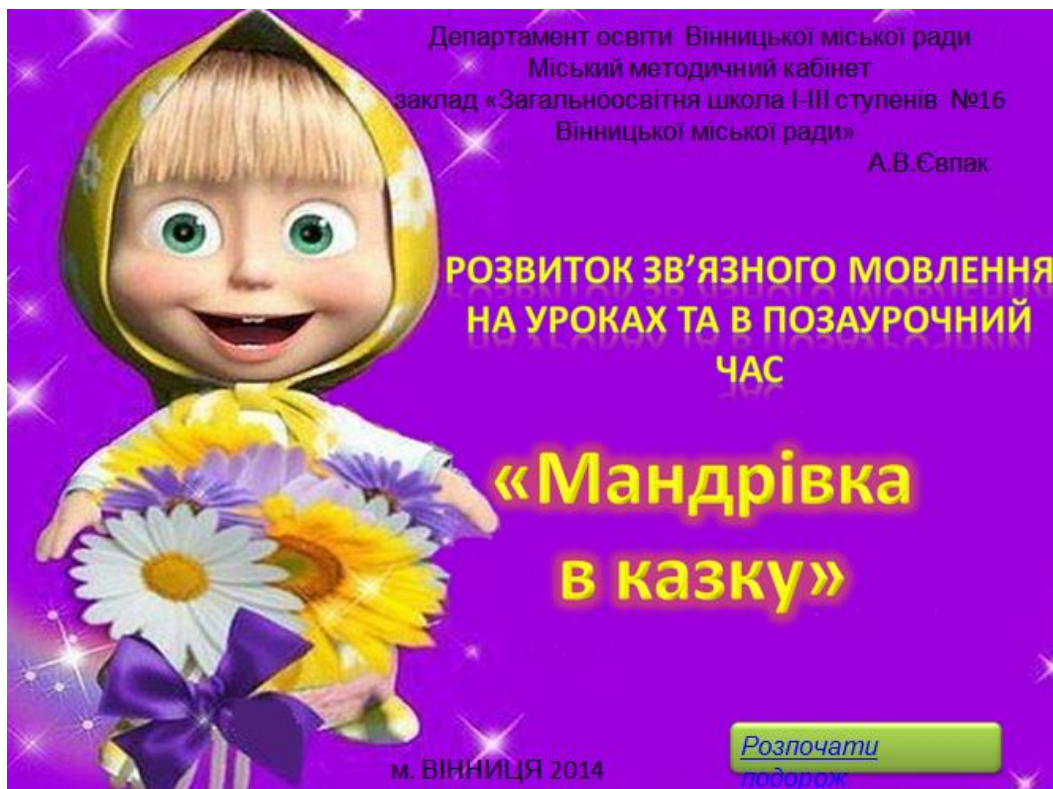
Щоб розпочати роботу з посібником, натисніть на відповідний ярлик на Робочому столі операційної системи кнопку «Розпочати».

Скриншот 2. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (елементи керування)

Натисніть кнопку «Показ слайдів» у лівому верхньому куті вікна **Power Point**.

Для того, щоб перейти до наступного слайду підведіть курсор до зеленого прямокутника «Розпочати подорож» (скриншот 3) в нижньому правому кутку і натисніть. Для того, щоб згорнути програму натисніть Esc.

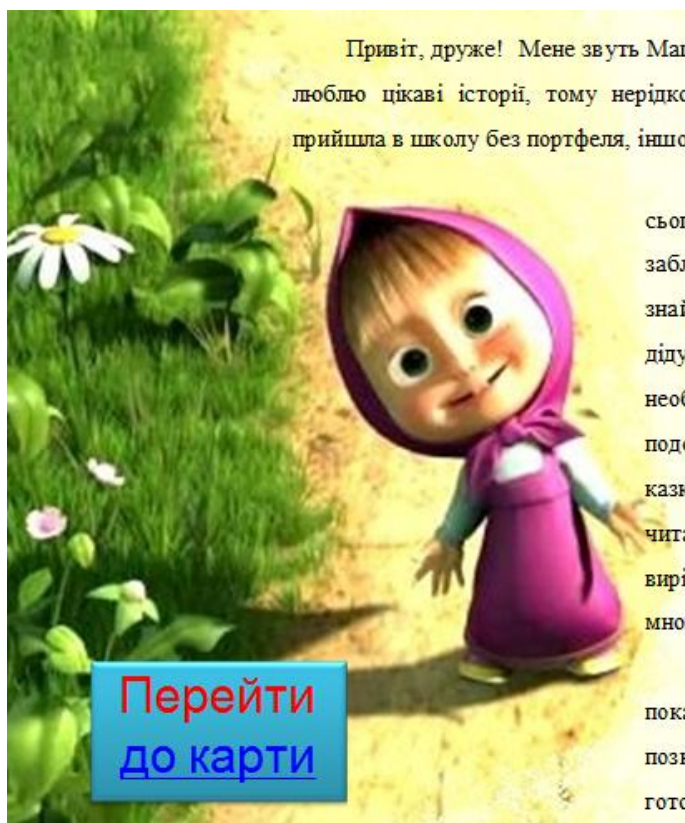

Скриншот 3. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (режим демонстрації)

На наступному слайді (скриншот 4) міститься вступне слово, яке допомагає учням поринути у чарівний світ казки та налаштуватись на співпрацю з казковим героєм.

Для того, щоб перейти до вибору уроку натисніть на «Перейти до карти» (скриншот 5), що міститься на блакитному прямокутнику у лівому нижньому кутку екрану.

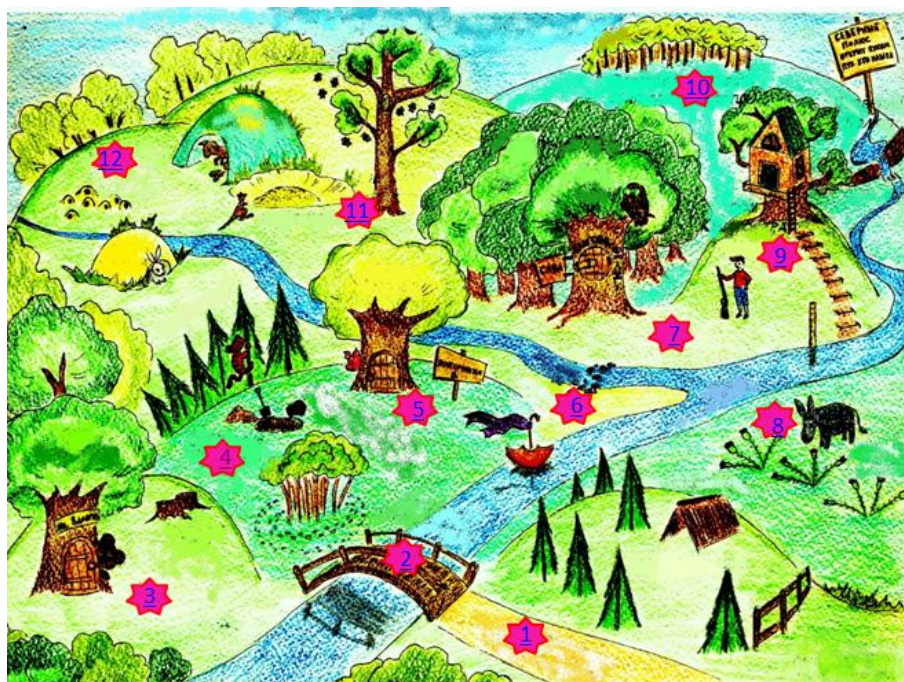
Привіт, друже! Мене звать Маша, я навчаюся в другому класі. Дуже люблю цікаві історії, тому нерідко в них потрапляю. Одного разу я прийшла в школу без портфеля, іншого – в кімнатних капцях. А це все

тому, що я дуже неуважна. От і сьогодні я пішла в ліс за грибочками та заблукала. Будь ласка, допоможи мені знайти дорогу додому, де мене чекають дідусь та бабуся. Для цього тобі необхідно вирушити в захоплюючу подорож по українських народних казках. Сподіваюся тобі сподобається читати творчість нашого народу та вирішувати веселі завдання разом із мною.

Для того, щоб і ти не заблукав, я покажу тобі карту, на якій цифрами позначено наш маршрут. Ну, що готовий? Тоді вперед!

Скриншот 4. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (екран вітання)

Наступна сторінка містить карту подорожі, на якій цифрами позначений маршрут, запропонований учням. Вчитель та учні мають можливість обрати маршрут відповідно до теми уроку.

Скриншот 5. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (карта подорожі)

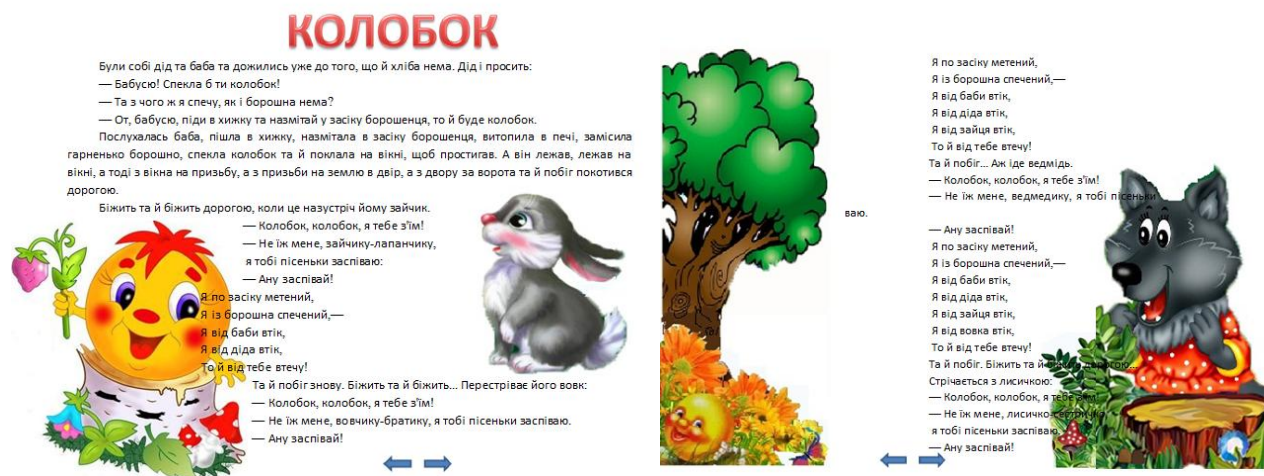
Почнеться перегляд уроку.

Кожен урок містить вправи для розвитку артикуляції, осмисленого читання, процесів мислення, уваги, пам'яті. З метою підвищення мотивації у роботі з матеріалом, перед дітьми постають різні проблемні запитання (скріншот 6).

Скріншот 6. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (меню вибору завдань)

Для того, щоб перейти до наступного слайду, на якому розміщується казка, слід підвести курсор до слова «Казка» (скріншот 7) та натиснути.

Скріншот 7. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (текст казки)

Дві стрілочки у нижній частині слайду (скриншот 8), дозволяють перейти до наступного слайду або повернутися до попереднього.

Скриншот 8. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (елемент керування)

Після прочитання казки слід підвести курсор до кнопки «Виконати завдання» (скриншот 9) та натиснути.

Ну, що сподобалася казочка?
Тоді, щоб краще усвідомити прочитане дай відповіді на запитання:
1. Яка роль дідуся в казці?
2. Кого із звірів обдурило Колобок?

- А тепер, аби краще запам'ятати зміст перечитай казочку.
- Перечитав? Молодець. А зараз виконай цікаве завдання.

Віднови порядок подій казки

Дідусь попросив спекти колобка
Колобок утік від вовка
Зустріч колобка та зайчика
Пісенька для ведмедя
Зустріч колобка з лисичкою
Бабуся спекла колобка
Лисичка зїла колобка

КАЗКА

Перевір себе

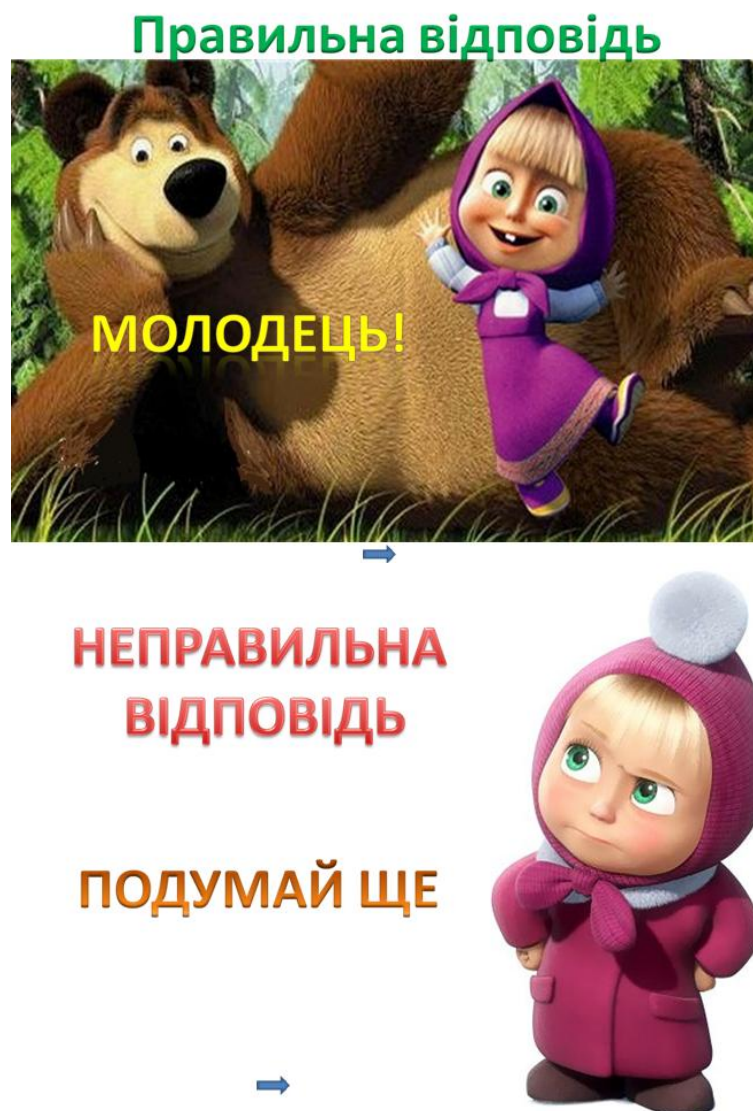
Перейти до казки

Скриншот 9. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (інтерактивні вправи)

Після опрацювання тексту казки учням пропонуються запитання та цікаві завдання для усвідомлення та закріплення змісту прочитаного. Запитання подаються у вигляді діалогу з Машею.

Для того, щоб перевірити правильність виконання завдання підведіть курсор до «Перевір себе» (скріншот 10) та натисніть. Якщо виникла необхідність перечитати казку натисніть на ярлик «Казка» (скріншот 7). Щоб повернутися до карти і вибрати наступний урок підведіть та натисніть на ярлик «Перейти до карти» (скріншот 5).

Подальша робота над посібником здійснюється за аналогічним алгоритмом.

Скріншот 10. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (аналіз отриманої відповіді)

За умови проходження усіх завдань, роботи над усіма 12 уроками, головний герой електронного посібника – Маша, з яким співпрацювали учні, повертається додому. Мандрівка завершена.

Скриншот 11. Електронний посібник «Мандрівка в казку» (заключний слайд)

Отже, завдяки поєднанню традиційних педагогічних технологій та електронних навчальних посібників вдається значно ефективніше організувати взаємодію вчителя та учнів. Безмежність педагогічних можливостей для індивідуалізації і диференціації навчального процесу, його адаптації до індивідуальних особливостей учня пов'язана із застосуванням у цьому процесі додаткових інформаційних навчальних ресурсів, широкого спектру педагогічних методів і технологічних варіантів навчання, посиленням навчальних комунікацій, мультимедійних характеристик засобів навчання, розширенням простору інноваційної педагогічної діяльності.

2.2. Використання електронного посібника «Мандрівка в казку» на уроках української мови та літературного читання в початковій школі

Основні професійні інструменти вчителя початкових класів – це дитяча книжка (у тому числі і підручник) і живе усне мовлення, розраховане на сприйняття учнями молодшого шкільного віку. Тому чільне місце у формуванні дитячої особистості посідають уроки рідної мови (навчання грамоти, класне читання, позакласне читання, українська мова, уроки розвитку мовлення).

Використання інформаційних технологій відкриває доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищує ефективність самостійної роботи, надає абсолютно нові можливості для творчості, дозволяє реалізовувати принципово нові форми і методи навчання.

Розглянемо можливості використання електронного навчального посібника «Мандрівка в казку» на уроках української мови та літературного читання в початковій школі.

Календарно-тематичне планування

Тема	Електронний посібник	Державні вимоги до рівня загальної освітньої підготовки учнів
1 клас		
<p>Слухання і відтворення українських народних казок. Ознайомлення з жанровою специфікою.</p> <p>Робота з дитячою книжкою.</p>	<p style="text-align: center;">Казка «Колобок»</p> <ul style="list-style-type: none"> •Вправа «Розчитка» •Вправа на встановлення послідовності подій. •Вправа на перевірку усвідомленості прочитаного •Відповіді на запитання •Вправа «Веселий ланцюжок» 	<p>Сприймає на слух і розповідає найвідоміші українські народні казки («Курочка Ряба», «Колобок», «Ріпка», «Рукавичка»,</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • «Склади казку навпаки» • Робота з текстом • Вправа «Перевір себе» • Вправа «Чарівна паличка» 	«Колосок» та ін.)
2 клас		
<p>Читання в особах уривків з українських народних казок, визначення позитивних і негативних персонажів. Відтворення діалогічного мовлення персонажів. Урок позакласного читання</p>	<p>Казка «Солом'яний бичок»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вправа «Розчитка» • Вправа «Дзвіночок». • Вправа на перевірку усвідомленості прочитаного • Вправа «Хто швидше» • Вправа «Казковий мішечок» • Робота з текстом • Вправа «Перевір себе» Вправа «Павутинка» 	<p>Виразно читає і розповідає українські народні казки; аналізує вчинки персонажів, відтворює діалог персонажів, передаючи голосом і мімікою їхній характер</p>
3 клас		
<p>Українські народні казки. Урок позакласного читання</p>	<p>Казка «Цап та баран»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вправа «Розчитка» • Вправа «Пеньок». • Вправа на перевірку усвідомленості прочитаного • Вправа «Віконце» • Вправа «Образ» • Робота з текстом • Вправа «Перевір себе» Вправа «Стоп! Вперед!» 	<p>Виразно читає і розповідає українські народні казки; бере участь в інсценуванні українських народних казок, визначає позитивних і негативних персонажів, головну думку казки.</p>

4 клас		
<p>У світі казки чарівної (українські народні казки) Урок позакласного читання</p>	<p>Казка «Сірко»</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вправа «Розчитка» • Вправа «Хто покаже нам кінець, той і буде молодець». • Вправа на перевірку усвідомленості прочитаного • Вправа «Не зіб'юся» • Вправа «Знайди пару» • Робота з текстом • Вправа «Перевір себе» <p style="text-align: center;">Вправа «Зміни кінцівку»</p>	<p>Виразно читає і розповідає українські народні казки; бере участь в інсценуванні українських народних казок, дає характеристику персонажам, головну думку казки, пояснює її повчальний характер.</p>

На допомогу вчителю

Тема: Урок позакласного читання за темою «В світі казок» (2, 3, 4 класи)

Мета: вчити дітей аналізувати, давати відповіді за сюжетами казок та за розумінням прочитаного, створити в уяві дітей художні образи казкових героїв, робити висновки; сприяти створенню ситуації успіху для дітей. Розвивати логічне та творче мислення, мовленнєво-комунікативні навички, уміння аргументовано висловлювати свою думку.

Виховувати шанобливе ставлення до книги, інтерес до народної творчості, збагачувати словниковий запас. Виховувати бажання поповнювати свої знання.

Тип уроку: урок-телепередача

Обладнання: макет телевізора, деформовані тексти, малюнок серця, мікрофон, макет будинку, ілюстрації казкових героїв.

ХІД УРОКУ

1. Організація класу до уроку

- На сьогоднішній урок до нас завітала казкова гостя. Давайте познайомимось! (*ЕНП, зупинка 4, слайд 1*)

Вчитель: Пролунав дзвінок
Починаємо урок,
Працюватимем старанно,
Щоб почули у кінці,
Що у нашім другім класі
Діти просто молодці.

- Діти, давайте налаштуємось на урок.

Діти: Тепло своїх долоньок

Я друзям віддаю
Урок новий, цікавий
Я з радістю почну

(Діти сидючи за партами тримаються за руки).

Вчитель:

Я дуже рада працювати з вами. Хоча на вулиці ще холодно, але мене будуть зігрівати на уроці ваші теплі усмішки і гарячі добрі серця.

В кожного із вас на парті лежить серденько. Погляньте на нього – і воно вам підкаже, що ви «очікуєте» від сьогоднішнього уроку. Протягом всього уроку ми будемо складати серце нашого класу. Слід починати зі слів «Я очікую...». У нас сьогодні урок позакласного читання на тему: «В світі казок». Ми пригадаємо багато українських народних казок, ознайомимося із новими для того, щоб бути добрішими, мудрішими.

2. Актуалізація опорних знань

- Відгадайте, що це?

Загадка

Що за диво-дивина

У нас вдома розмовля?

Дивимось по ньому

Казки, гарні мультики

Ще й розкаже про погоду

Спорт та бізнес чи негоду (*телевізор*)

- Сьогодні до нашого класу завітав цей незвичайний телевізор. Він допоможе нам здобути нові знання.
- **Мовна розминка! (ЕНП, зупинка 4, слайд 1)**
- Люди, які працюють на телебаченні у різних студіях, повинні вміти гарно розмовляти. Зараз ми з вами будемо вчитися розмовляти, як диктори на телебаченні.

2.1. Чистомовка (ЕНП, зупинка 4, слайд 2)

Шу – шу – шу – чистомовки я пишу.

Ят – ят – ят – їх пишу для всіх малят.

Ки – ки – ки - і говорять залюбки.

Ло – ло – ло – щоб чисте мовлення було

2.2. Артикуляційна розминка

Запросимо тишу - ц – ц – ц.

Вітерець у лісі – ш – ш – ш.

Прилетіли птахи – шук – шук – шук

Заспівав соловей – тьох – тьох – тьох.

Тануть бурульки – кап – кап – кап

Дзюркоче вода у струмку – дз – дз – дз.

2.3. Скоромовки (ЕНП, зупинка 4, слайд 3)

2.4. Вам потрібно було вивчити скоромовки.

I ряду – про їжачка, **II ряду** – про вовка, **III ряду** – про лиса.

2.5. Привітання ведучими своїх телеглядачів

Робота в групах

- Я бачу, що ви добре потренувалися і можете спробувати свої сили в ролі диктора телебачення.

(*кожна група отримує деформований текст*)

- У кожного з вас на парті в конверті є деформований текст.

Завдання: розмістити речення в правильному порядку.

I група

Доброго-вчора, сьогодні, щодня

Хай не псується годинник на вежі

Доброго ранку! Доброго дня!

Хай буде все на землі, як належить

Доброго ранку! Доброго дня!

Доброго вчора, сьогодні щодня

*Хай не псується годинник на
вежі*

*Хай буде все на землі, як
належить*

II група

Всіх вас сьогодні я щиро вітаю

Дощик – як дощик, діти – як діти

Кожному дому щастя бажаю

Сонце – як сонце, літо - як літо.

Сонце – як сонце, літо – як літо

*Дощик – як дощик, діти – як
діти*

Кожному дому щастя бажаю

Всіх вас сьогодні я щиро вітаю.

III група

Кожна людинка, тваринка, звірок

Хай веселиться вся їхня рідня

Хай завітає до нас на урок

Хай усміхаються діти щодня.

Хай завітає до нас на урок

*Кожна людинка, тваринка,
звірок*

Хай усміхаються діти щодня.

Хай веселиться вся їхня рідня.

IV група

Хай всіх привітно стрічають стежки

Там радість і щастя чекають тебе

Квіти хай квітнуть, співають пташки

Кожна стежинка в майбутнє веде.

Хай всіх привітно стрічають стежки

*Квіти хай квітнуть, співають
пташки*

Там радість і щастя чекають тебе

Кожна стежинка в майбутнє веде.

(Діти зачитують вірші із незвичайного телевізора).

3. Закріплення знань умінь, навичок

3.1. Телепередача «Найкмітливіший»

Спробуй впізнати героя.

Вчитель:

- Давайте уявимо собі, що ми в телестудії і знімаємо телепередачу «Найкмітливіший»

3.2. Спробуйте впізнати героя (*ЕНП, зупинка 4, слайд 4*)

- 1) *«Призволяйся, не гордуй. Сама варила...» (Лисичка)*
- 2) *«Вибачай, любонько, чим хата багата, тим і рада, а більше на цей раз нічого немає...» (Журавель)*
- З якої казки ці герої? (*«Лисиця і Журавель»*).
- 3) *«Відчиніться, відмікніться! Ваша мати прийшла, молока принесла».*
(*грубим голосом*). (*Вовк*).
- 4) *«- Чуємо, чуємо, - не материн це голосок. Наша матінка співає тонесеньким голоском та й приказує не так» (Козенята).*
- З якої казки ці герої (*«Вовк і семеро козенят»*).
- 5) *– Гу – гу – гу! Як вас багато. А я .... Пустіть і мене. (Ведмідь)*
- З якої цей герой? (*«Рукавичка»*).
- 6) *– Гей, Круть, гей, Верть, глядіть, скільки зерна я намолотив!»*
(*Півник*)
- З якої казки? (*Колосок*)
- 7) *«- Піди-но, побігай! Нас ,голубонько, не обдуриш...» (Їжачок)*
- З якої казки? (*«Лисиця та їжак»*)
- 8) – *«Знаю, знаю...» (Дрізд)*
« - Коли знаєш, то навіщо просиш? (Голуб)
- З якої казки ці герої? (*«Дрізд та голуб»*)

3.3. Читацька студія

- А тепер будемо працювати в читацькій студії.

3.4.

1) Читання казки «Нерозумне кошеня». (ЕНП, зупинка 4, слайд 5)

а) Націлення на первинне сприймання казки.

- Будьте уважними, після того як ви прослухаєте казку, ви повинні дати відповідь на запитання:

- Чому казка називається « Нерозумне кошеня»?

б) Читання казки підготовленими учнями, відповідь на запитання

в) Словникова робота

злегка	-	легенько
розціпило	-	розкрило
розгнівається	-	розіллється
лаяла	-	сварила

г) Бесіда за змістом казки

- Кому принесла кицька мишеня? (Кошеняті)
- Для чого? (Щоб навчилося миші ловити)
- Чи з'їло кошеня мишку? (Ні)
- Хто його перехитрив? (Кошеня)
- Чи сварила кицька кошеня?
- Чого вчить нас ця казка? (Треба слухати маму)
- Що би ми порадили кошеняті? (Щоб було слухняним і розумним)

д) Читання за частинами

е) Читання в особах

- Скільки дійових осіб в казці?

2) Читання казки «Лисичка – суддя»

Націлення на первинне сприймання казки.

а) Чому казка називається «Лисичка- суддя»?

б) Читання казки підготовленими учнями, відповідь на запитання.

в) Словникова робота

кривда	–	образа, неправда
угледіла	–	побачила

важниця – вага

г) Бесіда за змістом казки

-Що знайшли двоє котиків? (*Грудочку сиру*)

- Чи зуміли вони поділити сир порівну? (*Ні*)

- Хто їм поміг поділити сир? (*Лисичка*)

- Як вона ділила сир? (*То над'їсть один шматок, то - другий*)

- Що залишила лисичка котикам? (*Два маленьких шматочки*)

- За що лисичка з'їла так багато сиру? (*За те, що поділила котиків*)

- Чого вчить нас ця казка? (*не можна сваритися, треба все розумно робити*). «Поки дурні сварилися, розумні поживилися» (прислів'я)

д) Ланцюжкове читання

е) Читання казки парами

є) Вибіркове читання

- Прочитайте зачин казки

- Прочитайте кінцівку.

3.3. Робота з виставкою книг

а) Розгляд виставки

б) Бесіда

- Ви бачите, діти, який великий світ українських народних казок.

- Читайте їх, черпайте знання, мудрість. І пам'ятайте: «Хто казок багато знає, той завжди перемагає».

- А тепер прийшов час відпочити (Співає учениця. Діти виконують вправи).

Фізкультхвилинка

Лисичка (українська народна пісня)

Я -лисичка, я- сестричка

А сьогодні, у неділю

не сиджу без діла,

треба відпочити,

я гусяток пасла,

свою хату гарнесенько

полювать ходила

треба прикрасити

3.4. Гра «Мікрофон»

- А зараз уявіть, що ви кореспонденти газети «Вінницькі обрії».

- Які запитання ви б поставили учням? (Діти ставлять запитання)
  - Чи любите ви читати?
  - Яка вам казка найбільше подобається?
  - Чого вчить нас казка «Вовк та козенята?»
  - Чого вчить казка «Лисиця та їжак?»
  - Чого вчить казка «Дрізд та голуб?»

3.5. Інформаційна студія

Зустріч з казкою – це свято,
 Не було б її у нас,
 Ми б не знали так багато,
 Про новий і давній час.

- Давайте ми з вами ввімкнемо «Інформаційний канал» і послухаємо розповіді учнів про казку.

1 учень Казки є авторські, тобто написані письменниками, і народні. Народні казки виникли раніше, ніж люди навчилися писати. Тому їх не записували, а переказували один одному. При переказуванні ці казки змінювалися. Ім'я автора забувалося за давністю. Казка ставала народною. Отже, автором народної казки – є народ.

2 учень. Кожен народ створив багато чудових казок. У них відображено життя народу, його мрії і сподівання на кращу долю, на перемогу добра і справедливості над злом, заздрістю, жадібністю і жорстокістю.

3 учень. Казка – народний або літературний твір про вигадані, часто фантастичні події. Є три види казок: казки про тварин; чарівні; соціально-побутові. В другому класі вивчають казки про тварин, головними героями яких є тварини. (Учень демонструє таблицю).

3.6. Продовжити прислів'я

Казки маленькі, а	розуму в них багато.
Хто багато читає, той ...	більше знає.
Голова без розуму, як ...	ліхтар без свічки.

Добре того вчити, хто ...

хоче все знати.

3.7. Вікторина «Чарівний кошик»

Вчитель. У кошику знаходяться речі з казок. Я буду по черзі діставати якусь річ, а ви говоритимете, у якій казці вона зустрічається.

Яйце – (*«Курочка Ряба»*)

Рукавиця – (*«Рукавичка»*)

Колосок – (*«Колосок»*)

Тарілочка – (*«Лисичка і Журавель»*) (*Тихо, не шуміти*).

3.8. Театральна студія

- Діти, чи доводилось вам бувати в театрі?
- Як треба себе поводити в театрі?
- А зараз ми з вами завітаємо до театральної студії. І спробуємо себе в ролі акторів. Ми з вами в читанці читали українську народну казку «Вовк та семеро козенят». Наші актори підготували казку «Вовк та козенята» на новий лад.

4. Підсумки уроку

- Чи сподобався вам наш урок?
- Чим саме?
- Мені сподобалося як ви працювали сьогодні на уроці.

Подивіться, яке стало велике, гаряче серце нашого класу.

Воно розтопить зло, ворожнечу, сварки не тільки в казках, а й між учнями нашого класу.

Передача закінчилась.

Мабуть, друзі, ви втомились.

А тепер – відпочивать

Та казки – не забувать.

Тема: Урок позакласного читання. Узагальнення знань дітей про народні казки (4 клас)

Мета: збагатити дітей знанням нових казок; навчити переказувати їх зміст, працюючи в парах, групах; розвивати інтерес до самостійного читання казок, формування умінь їх відшукувати, читати, запам'ятовувати зміст, героїв; навчати аналізувати вчинки персонажів, оцінювати їх, визначати цінності для себе

Обладнання: виставка українських народних казок, маски героїв казок, запис мелодій казок, презентація «Анімаційний кросворд», речі з казок

Тип уроку: урок-гра

Хід уроку

I. Організація класу

Стали, дітки, всі рівненько,

Усміхнулися гарненько,

Настрій на урок взяли

Й працювати почали.

Працюватимем старанно,

Щоб почути у кінці,

Що у нашій дружній класі

Діти просто молодці!

II. Повідомлення теми і мети уроку

Вітаю вас, любі діти! Скажіть, а ви вірите у дива? А казки читати любите? Дуже добре! Скажу вам по секрету, що казки люблять читати не лише діти, а й багато дорослих.

Отож, сьогодні ми помандруємо до Країни казок. У цій країні ви зустрінете своїх улюблених героїв.

Казки, казки... У світі їх багато.

В них мрія людства, мудрість поколінь.

То ж розгорніть сторінку в будень чи у свято

І почерпніть наснагу і глибіню

Казок народних, щоб душа прозріла
І повернулась у дитячий вік.
Щоб засвітилась радо, заясніла...
І помудрішає дорослий чоловік.

III. Узагальнення і систематизація знань учнів

1. Робота з виставкою книжок

- Подивіться, діти, які книжки знаходяться у нас на полиці?
- Хто автор цих книжок?
- Чи любите ви читати чи слухати казки?
- Які казки вже знаєте?
- Молодці, ви знаєте дуже багато казок. Отже, вирушаємо у нашу подорож!

Зупинка «Довідкова»

- Давайте згадаємо з вами, які казки ми називаємо народними?

У сиву давнину, коли люди не вміли писати, улюблені казки передавалися з покоління в покоління «з уст у уста». Тому автором цих казок вважають народ, а казки називають народними. Авторська казка має певного автора – письменника-казкаря. Казка супроводжує людину все життя. І скільки б нам не було років, ми з задоволенням слухаємо, розказуємо казки, віримо в них.

Зупинка «Впізнай казку» (ЕНП, станція 8, слайд 1)

Вчитель загадує загадки і вивішує до казок ілюстрації

Дід із бабою все плачуть,
Бо спіткала їх невдача:
Мишка шкоди наробила,
Золоте яечко їм розбила.

(Курочка Ряба)

Сидить півник на печі
Їсть смачненькі калачі.
Ось лисичка прибігає,
Півника мерщій хапає.

Біжить півень рятувати,
В лиса півника забрати.

(Котик і півник)

Я — бичок-беремлячок,
Солом'яний у мене бочок.
Із соломи дід зробив,
Бік смолою засмолив.

(Солом'яний бичок)

На городі що за черга?
Дід і Баба тут стоять,
Тягнуть щось поперед себе
І не витягнуть ніяк.
Казку швидко ви впізнайте,
Всіх героїв відгадайте

(Ріпка)

Це – маленький колобок,
Утікати він мастак,
Від бабусі покотився
І у лісі опинився
То ж, малята, підкажіть
Із якої казки він утік.

(Колобок)

Зупинка «Математична»

Скільки звірів зустрів Колобок у лісі ? (4)

Скільки тварин тягло ріпку ? (3)

Скільки мешканців було у рукавичці ? (7)

Скільки козенят було в матері – кози ? (7)

Скільки яець знесла Курочка Ряба ? (1)

Скільки мишенят було у казці Колосок» (2)

Зупинка «Бюро знахідок» (ЕНП, станція 8, слайд 2)

Крім казкових героїв, у казках обов'язково «живуть» і чарівні речі. Вони супроводжують їх, а деякі наділені даром розуміти свого хазяїна або навіть говорити з ним.

Впізнай, з якої казки ця річ:

1. Рукавичка (Казка «Рукавичка»).
2. Колосок (казка «Колосок»).
3. Глечик (Казка «Лисичка та Журавель»).
4. Колобок («Колобок»)
5. Яйце («Курочка Ряба»)
6. Солом'яний бриль («Івасик-Телесик»)

Зупинка «Музична»

Завдання – впізнай казку за початком
(звучать записи казок)

Зупинка «Уважність» (ЕНП, станція 8, слайд 3)

Знайти зайве слово.

Дід ,собачка, мишка , котик, жабка, кабан. (Рукавичка).

Дід, собачка, ріпка, мишка , жабка , внучка. (Ріпка).

Фізкультхвилинка

7. Зупинка «Театральна»

Інсценізація казки «Ріпка»

8. Зупинка «Інтелектуальна» (ЕНП, станція 8, слайд 4)

Завдання – розв'язати анімаційний кросворд

						к	у	р	о	ч	к	а
т	е	л	е	с	и	к						
					к	и	р	и	л	о		
						н	а	р	о	д		
		п	і	р	ї	н	а					
		п	і	в	н	и	к					
		р	у	к	а	в	и	ч	к	а		

1. Вже на радість діду й бабі
неслась «золотом» ця ряба (Курочка)
2. Не було в старих дитинки,
Колихали деревинку.
Народивсь малий Івась:
Роботящий хлопець вдавсь (Телесик)
3. Жив під Києвом величним
Богатир один незвичний.
Від велику силу мав:
Двадцять шкур сам підіймав! (Кирило)
4. Усіх казочок не злічити у світі!
Читають дорослі, читають і діти.
Їх так багато, мов осінніх щедрот!
Склав же їх мудрий український... (народ)
5. Їй табунець не мав чим допомгти:
Лишив одну, поранену пташину.
А як вертав назад через степи,
То кожен скинув качечці... (пір'їну)
6. Голосистий співунець,
На голівці – гребінець.
Завжди втрапить у біду.
Ку-ку-рі-ку: «Пропаду!» (Півник)
7. В лісі тім, що біля річки
Загубив дід невеличку.
Звірїв в ній жило чимало,
Тільки місця було мало! (Рукавичка)
9. Остання *зупинка* на нашому уроці - «Художня»
Намалюйте ілюстрацію до улюбленої казки.

IV. Підсумок уроку

- Ось і підійшов до завершення наш незвичайний урок.

Хай казок герої
Дарують нам тепло,
І хай добро навіки
Переможе зло.
Казок багато в світі
Веселих і сумних.
Але не можуть діти
Ніяк прожити без них.

V. Домашнє завдання

Читати казки інших народів.

Тема: Де сила не зможе, там розум допоможе. Казка «Цап та Баран» (3 клас)

Мета: учити учнів свідомо і виразно читати казки; розвивати вміння виділяти в тексті дійових осіб, давати їм характеристику; виховувати почуття дружби, взаємодопомоги

Хід уроку

I. Організаційний момент

II. Мовленнєва розминка

1. Дихальна гімнастика

Для контролю глибокого, але короткого дихання під час вимовляння коротких складів чи слів: секундний видих — вдих на «раз» — пауза, «два» — видих під час вимови складів і слів, надрукованих на дошці: Ба-ран, ба-ра-нець, ба-ран-чик, ца-пок, вов-чик.

2. Вправа «Голосно — тихо» (*вправляння у зміні сили голосу і темпу вимовляння*)

Учитель підіймає указку вгору — діти промовляють слова скоромовки голосно, з поступовим підсиленням, а коли поволі опускає, то говорять зі зниженням сили голосу.

Наварили смакоти —

Будем їсти я і ти.
А со-рро-ки і во-рро-ни
Будуть їсти макарони!

III. Перевірка домашнього завдання

Учні читають виразно казку, відповідають на запитання підручника, дають коротку характеристику Лисичці й Їжачкові.

IV. Повідомлення теми і мети уроку

- Який твір починається такими словами: «Жили собі дід та баба...», «Були собі...»? (*Казки*)
- Які ще зачини пам'ятаєте в казках?
- Які казки є найдавнішими?
- Сьогодні ми продовжимо читати казки про тварин. Послухайте вірш Грицька Бойка.

БАРАНЕЦЬ

Ви послухайте, малята!
Казка ця
Про одного молодого баранця.
Був в кошарі у отарі баранець.
На узліссі він одбився від овець.
Загулявся і подався напрямки!
— Тупу-тупу, ноженята до ріки!
Він із річки пив водичку
Й з усіх ніг
Сам, — раденький, що дурненький,—
В ліс побіг.
В темнім лісі заблудився баранець.
— Як добратись до кошари, до овець?! —
А назустріч баранцеві
Мчать вовки,
Очі світяться

І клацають клики...
Повернув він і подався навтьоки!
А назустріч баранцеві ще вовки.
Що робити? Зупинився баранець...
Тільки казочці, малята, не кінець.
Я тоді писав у лісі книжку цю
І відкрив одну сторінку баранцю.
В цьому вірш і він сховався залюбки.,
Ви спитаєте у мене:
— Де ж вовки? —
Перегризлися від злості
Й на траві
Розпластались
Всі чотири
Неживі.

- Чи сподобався вам вірш ?
- Яким був баранець?
- Чому він потрапив у халепу?

Назву наступного героя переплутав вітерець-пустунець.

ПЩА (*Цап*)

V. Сприймання і усвідомлення нового матеріалу

Опрацювання казки «Цап та Баран» (ЕНП, станція №8, слайд 1)

1. Читання казки вчителем

- Хто автор казки? (*Народ*)
- Чим сподобалася вам казка?

2. Словникова робота (ЕНП, станція 8, слайд 2)

Читання слів «луною» за вчителем: проженімо, компанією, ворожбит, відсіля.

«Довідкове бюро»

Відсіля — звідси.

П'ятами накивати — швидко втекти.

Курінь — легка будівля, сторожка.

Прибрались — тут: пішли геть.

Ворожити — тут: передбачати, вгадувати.

Ворожбит — тут: той, хто ворожить.

3. Самостійне читання казки учнями (ЕНП, станція 8, слайд 3, 4)

- Чому чоловік та жінка вигнали Цапа й Барана?

Читання казки вголос «ланцюжком» до слів «Приходять туди, аж вовки кашу варять». Далі — читання «Незнайком».

4. Аналіз казки з елементами вибіркового читання

- Що зробили Цап та Баран, коли хазяї вигнали їх з двору?

- Що вони побачили посеред поля?

- Що робили вовки?

- Як Цап та Баран перехитрили хижаків?

- Як вовки хотіли врятуватися?

- Прочитайте зачин казки; кінцівку.

5. Гра «Закінчіть речення»

• А збирайтеся, Цапе й Баране...

• Ох, тут уже вовки...

• Стали вовки думати-гадати...

6. Характеристика героїв казки

Робота в групах

На початку казки йдеться про те, що Баран був дужим та несміливим, а Цап - сміливим та недужим. Які ще риси характеру виявили ці герої?

7. Читання казки за особами

- Скільки дійових осіб у казці?

8. Гра «Ти — мені, я — тобі»

- Придумайте запитання за змістом казки, поставте його однокласникам.

VI. Підсумок уроку

- Чи сподобався вам урок?

- Чого вчить нас казка «Цап та Баран»?

VII. Домашнє завдання

Читати казку. Уміти переказувати її за малюнками підручника.

Тема: Українська народна казка «Котик і Півник» (2 клас)

Мета: прищеплювати любов до книги як джерела знань, до усної народної творчості; розвивати мовлення, пізнавальні інтереси; виховувати любов та читацький інтерес до народних казок

Обладнання: книжкова виставка українських народних казок, ілюстрації до казки, кросворд, м'які іграшки котика, півника, лисички, бублики, фішки для позначення звуків

Тип уроку: засвоєння нових знань

Форми роботи: індивідуальна, парна, колективна

I. Організація класу

1. Вступне слово вчителя.

Добрий день, мої малята,

Любі хлопчики й дівчатка.

Рада всіх я вас вітати.

Сьогодні до нас на урок завітали гості.

Давайте знайомитись! (*ЕНП, станція 11, слайд 1*)

Посміхніться один одному.

Нехай на ваших обличчях завжди сяє усмішка

II. Повідомлення теми і мети уроку

Сьогодні у нас незвичайний урок. А який, ви дізнаєтесь пізніше.

Відгадування загадок

Зараз відгадайте загадки

Має вуса, тишиний хвіст,

І погану звичку:

Спершу добре він поїсть,

Потім вмиє личко.

(Котик)

Шия жовта, хвіст зелений

Борода, як маків цвіт

Ходить птиця по садку

І співа: Ку-ку-рі-ку!

(Півник)

В темнім лісі проживає

Довгий хвіст пухнастий має

Їй на місці не сидиться

А зовуть її ...

(Лисиця)

(Учні об'єднуються у три групи, кожна отримує м'яку іграшку)

Вчитель: Сьогодні на уроці ми ознайомимось з українською народною казкою «Котик і Півник».

- Перш ніж послухати казочку спочатку уявімо, що ми у лісі.

Заплющіть очі:

Мовна розминка (ЕНП, станція 11, слайд 2)

Вітерець у лісі: ш - ш –ш

Прилетів жук: ж – ж – ж

Заспівав комарик: з – з – з

Проповз вуж: с – с –с

Подуйте на кульбабку

Чистомовки (ЕНП, станція 11, слайд 3)

Тра - та - та, тра – та – та

Гарна хатка у кота.

Тро – то то, тро – то –то

А в ній дуже чисто.

Тру - ту – ту, тру – ту – ту

Тому й радісно коту.

Три – ти – ти, три – ти – ти

На дуді дудіти.

Трі – ті –ті, трі – ті –ті

Підемо до нього в гості.

Ви об'єднались у три команди: «Котик», «Півник» і «Лисичка».

Котик, півник і лисичка просять, щоб ми склали звукову модель слова:

Котик	Півник	Лисичка
- о – о -	-о - - о -	-о-о--о

А за правильну відповідь ви отримаєте нагороду - бублики.

Конкурс скоромовок

(Діти взявшись за руки проводять змагання у групах, за кожну скоромовку 1 бал - бублик)

III. Фізкультхвилинка

Виконують рухи під музику

IV. Робота над казкою

Читання казки (*ЕНП, станція 11, слайд 4, 5*)

V. Опрацювання української народної казки «Котик і Півник»

Хто з героїв вам подобається? Чому?

Коли ви раділи?

Яка у цій казці Лисичка?

Яка вона?

Якими словами Лисичка звертається до Півника?

Яку пісеньку співав Котик?

Словникова робота (ЕНП, станція 11, слайд 6)

Одзивайся

не велів

бандура

Гра «Мікрофон»

Як би ви назвали цю казку інакше?

Як ви думаєте, чи хорошим товаришем був Котик? Чому?

VI. Фізкультхвилинка

VII. Фронтальна робота за казкою.

Творча робота в парах

(Діти в парах за ілюстраціями до казки складають розповідь і презентують свою роботу)

VIII. Підсумок уроку

Вчитель: Так, нам залишилося підбити підсумок.

Ми сьогодні казку впізнавали, слухали, презентували.

Тож, не поспішайте розлучатися з казкою! Бо і в 10, і в 15, і в 25 років казка вчить як на світі жити.

Так, як у кожній казці перемагає дружба, так і в нас сьогодні перемогла дружба.

Уроки для дистанційного навчання

Електронний посібник «Мандрівка в казку»

Тема: Українська народна казка «Рукавичка»

Зупинка №3, слайд 1

Події наступної казки у якій ми побуваємо відбуваються взимку, тому я одягнула тепленьку шапочку. Також нам знадобиться рукавичка, адже, саме так називається наступна казка. У ній розповідається про дружніх звірів, які хотіли разом зігратися в тісенькій знахідці.

І ти вже знаєш, що перед тим як прочитати казку, читай склади будь-ласка:

КАЗКА

чк
кав
вч
рук
ави
чка
РУКАВИЧКА

Зупинка №3, слайд 2

РУКАВИЧКА

Ішов дід лісом, а за ним біла собачка, та й загубив дід рукавичку. От біжить мишка, увізла в ту рукавичку та й каже:

— Тут я буду жити!

Коли це жабка плигає та й питає:

— А хто-хто в цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, А ти хто?

— Жабка-скрекотушка. Пусти й мене!

От уже їх двоє. Коли біжить зайчик.

Прибіг до рукавички та й питає:

— А хто-хто в цій рукавичці?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка. А ти хто?

— А я зайчик-побігачик. Пусти і мене!

— Іди!

От уже їх троє. Коли це біжить лисичка — та до рукавички:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка та зайчик-побігачик. А ти хто?

— Та я лисичка-сестричка. Пусти і мене!

— Та йди!

Ото вже їх четверо сидить. Аж суне вовчик — та й собі до рукавички, питається:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик та лисичка-

сестричка. А ти хто?

— Та я вовчик-братик. Пусти і мене!

— Та вже йди!

Уліз і той. Уже їх п'ятеро. Де не взявся — біжить кабан.

— Хро-хро-хро! А хто-хто в цій рукавичці живе?

Зупинка №3, слайд 3

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик, лисичка-сестричка та вовчик-братик. А ти хто?

— Хро-хро-хро! А я кабан-іклан. Пустить і мене!

— Оце лихо! Хто не набреде — та все в рукавичку! Куди ж ти тут улізеш?

— Та вже влізу, — пустить!

— Та що вже з тобою робити, — йди!

Уліз і той. Уже їх шестеро, уже так їм тісно, що й нікуди. Коли це тріщать кущі, вилазить ведмідь — та й собі до рукавички, реве й питається:

— А хто-хто в цій рукавичці живе?

— Мишка-шкряботушка, жабка-скрекотушка, зайчик-побігачик, лисичка-сестричка, вовчик-братик та кабан-іклан. А ти хто?

— Гу-гу-гу! Як вас багато! А я ведмідь-набрідь. Пустить і мене!

— Куди ми тебе пустимо, коли й так тісно?

— Та якось будемо.

— Та вже йди, тільки скраечку! Уліз і ведмідь, — семеро стало.

Та так вже тісно, що рукавичка ось-ось розірветься.

Коли це дід опядівся, — нема рукавички. Він тоді назад — шукати її, а собачка попереду побігла. Бігла-бігла, бачить — лежить рукавичка і ворухиться. Собачка тоді: «Гав-гав-гав!»

Вони як злякаються, як вирвуться з рукавички, — так усі й порозбігалися лісом.

Прийшов дід та й забрав рукавичку.

Виконати
завдання

перечитай казочку.

- Перечитав? Молодець. А зараз відгадай загадки про героїв «Рукавички».

Пара довгих вушок,
сіренький козушок,
скорий побігачик,
як він зветься?...

У норі хатинку має
хліб, сирочок полюбляє.
По підлозі тишком-нишком
Бігає сіренька...

Влітку медом ласував,
Досхочу малини мав,
А як впав глибокий сніг,
Позіхнув і спати ліг.
Бачив чи не бачив сни,
А проспав аж до весни.

У кущах вона ночує
І на зайчика полює.
Вся руденька ця сестричка,
А зовуть її ...

Скачуть на болоті
Зелененькі лапки,
Квакають завзято
Веселенькі ...

Ой, яка гарна казочка! Що тобі найбільше сподобалося? Скільки звірів помістилося в рукавичку?

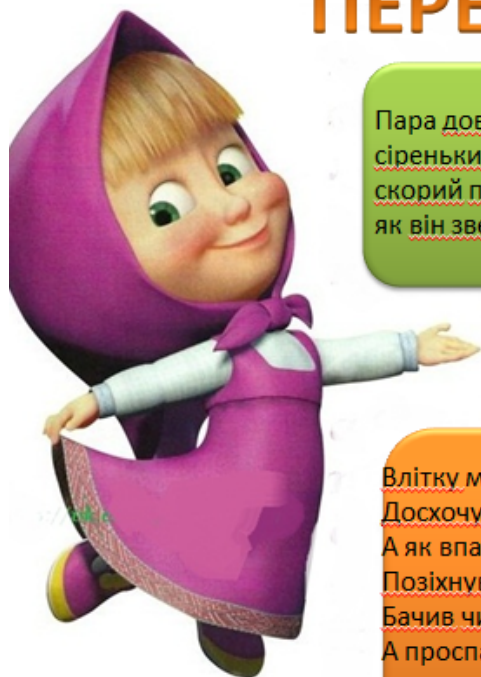
Перевір себе

Перейти до карти

КАЗКА

ПЕРЕВІР СЕБЕ

Пара довгих вшок,
сіренький кожушок,
скорий побігачик,
як він зветься?...
ЗАЙЧИК

У норі хатинку має
хліб, сирочок полюбляє.
По підлозі тишком-нишком
Бігає сіренька...
МИШКА

У кущах вона ночує
І на зайчика полює.
Вся руденька ця сестричка,
А зовуть її ...
ЛИСИЧКА

Влітку медом ласував,
Досхочу малини мав,
А як впав глибокий сніг,
Позіхнув і спати ліг.
Бачив чи не бачив сніг,
А проспав аж до весни.
ВЕДМЕДИК

Скачуть на болоті
Зелененькі лапки,
Квакають завзято
Веселенькі ...
ЖАБКИ

Дякую, що
подорожував
зі мною!

Тема. Українська народна казка «Лисиця, що мала мішок хитрощів»

Зупинка №5, слайд 1

О! Ще одна цікава казочка в якій розповідається, про лисичку-задаву та котика, який знав багато життєвої мудрості. Хочеш дізнатися більше? Тоді швидше переходи до читання, але не забудь для ротика завдання:

Иц Ац
Оц Уц
Іц Ец

Це
Со
Цв
Ци
Ця

ЛИСИ ЦЯ

КАЗКА

Зупинка №5, слайд 2

ЛИСИЦЯ, ЩО МАЛА МІШОК ХИТРОЩІВ

Якось у лісі здибалися лисиця з котом. Кіт уклонився їй низенько й мовив
— Добридень, лисичко-сестричко!
Як ся маєш?

Лисиця подивилася на котика згорда й не знала, чи варто йому відповідати. Вона крикнула:

— Як ти смієш, дурню, про таке мене питати?! Котюга нещасний! Ти вчений хоч трохи?

— Та вчений, лисичко...

— Хто тебе вчив?

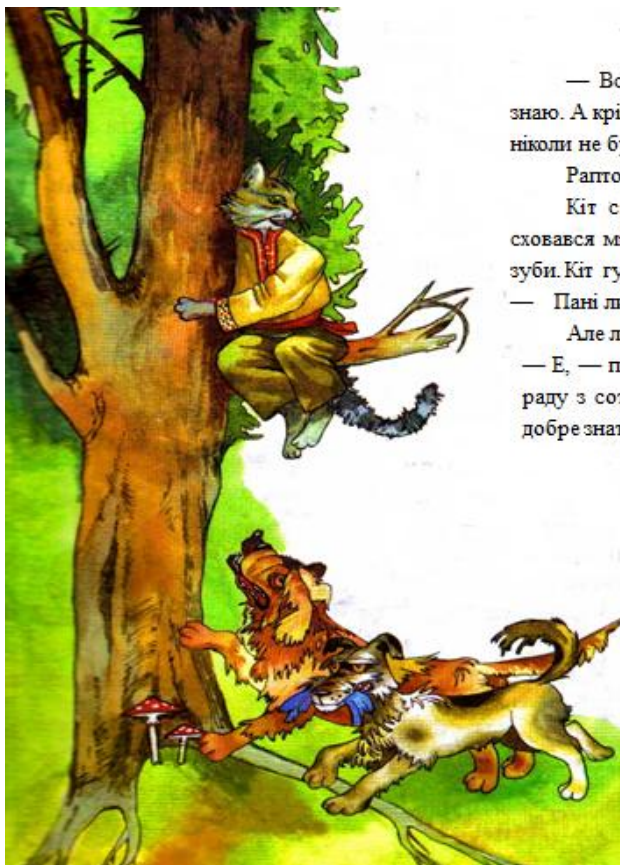
— А біда, лисичко.

— Що вмієш робити?

— Ну, скочити на дерево і врятуватися від псів, коли вони женуться за мною.

Зупинка №5, слайд 3

— Все то є дурниці... Я добре вивчена, сто наук знаю. А крім того, маю мішок хитрощів. У тебе їх немає і ніколи не буде. Ходи зі мною й дечого навчисься...

Раптом показався мисливець із псами.

Кіт скочив до дерева, видряпався по стовбуру і сховався між гіллям. Лисичка-сестричка попала псам у зуби. Кіт гукнув із дерева:

— Пані лисице, розв'яжіть мішок із хитрощами!

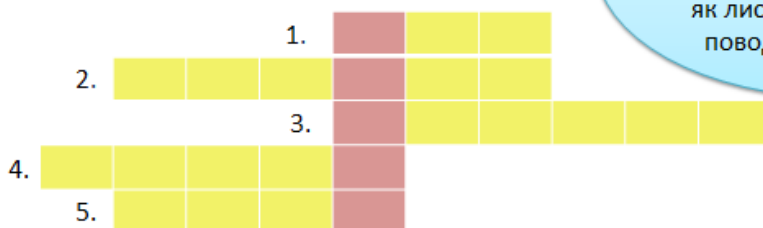
Але лисичка не озвалася...

— Е, — подумав кіт, — мабуть дуже важко давати собі раду з сотень наук. Краще б тобі, лисичко, одну науку добре знати!

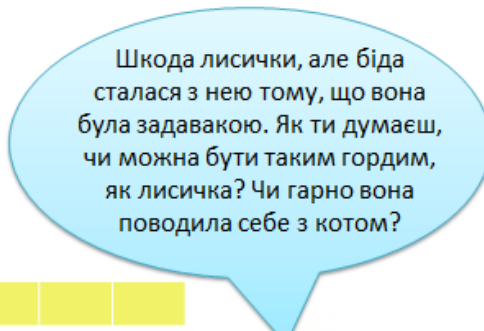
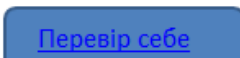
Зупинка №5, слайд 4

- А тепер, аби краще запам'ятати зміст перечитай казочку.
- Перечитав? Молодець. А зараз спробуй розгадати кросворд:

Запитання:

1. Головний герой казки.
2. Хто поквитався з лисицею?
3. Як лисиця дивилася на кота?
4. Скільки хитрощів мала лисиця?
5. Хто вчив мудрості кота?

ПЕРЕВІР СЕБЕ

				1.	К	І	Т				
		2.	С	О	Б	А	К	И			
					3.	З	Г	О	Р	Д	А
М	І	Ш	О	К							
	5.	Б	І	Д	А						

Дякую, що подорожував зі мною!

Тема: Українська народна казка «Ріпка»

Зупинка №12, слайд 1

Ура!!! Ми вийшли на фінішну пряму! Ще одна казочка і я вдома! Я щаслива, що познайомилася з тобою!

Зараз ми прочитаємо казочку, яку ти, напевно, добре знаєш. Вона називається «Ріпка». Історія про дружню родину. Ця казка показує нам, що будь-яку справу легше робити гуртом. Виконай розчитку та переходи до «Ріпки».

КАЗКА

КІ КО
КУ КЕ
КИ
КА

РІПКА

Зупинка №12, слайд 2

РІПКА

Був собі під Андрюшка, а в нього баба Марушка, а в баби дочечка Мінка, а в дочки собачка Хвінка, а в собачки товаришка - кіця Варварка, а в кіці вихованка - мишка Сіроманка. Раз весною взяв дід мотилку, скопав у городі грядку велику, гною трохи наносив, граблями підпушив, зробив пальцем дірку та й посадив ріпку. Працював дід не марно: зійшла ріпка гарно. Щодень ішов дід у город, набравши води повен рот, свою ріпку поливав, їй до життя охоти додавав. Росла дідова ріпка, росла! Зразу така, як мишка, була, потім, як кулак, потім як буряк, потім як два, а накінці стала така, як дідова голова.

Тішиться дід, аж не знає, де стати. "Час, - каже, - нашу ріпку рвати". Пішов він на город - гуп, гуп! Узяв ріпку за зелений чуб; тягне руками, вперся ногами, мучився, потім увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень.

Кличе він бабу Марушку:

— Ходи, бабусю, не лежи, мені ріпку вирвати поможи!

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за плече. Смикає дід ріпку за гичку, смикає баба діда за сорочку, працюють руками, упираються ногами - промучилися увесь день, а ріпка сидить у землі, як пень. Кличе баба дочку Мінку:

Зупинка №12, слайд 3

– Ходи, доню, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку - тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пеня. Кличе дочка собачку Хвінку:

– Ходи, Хвіночко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку - тягнуть руками, упираються ногами, промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пеня. Кличе собачка кицю Ваварку:

– Ходи, Ваварку, не лежи, нам ріпку вирвати поможи!

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик. Тягнуть і руками, і зубами, упираються ногами; промучились увесь день, а ріпка сидить у землі, як пеня. Кличе киця мишку Сіроманку:

– Ходи, Сірочко, не біжи, нам ріпку вирвати поможи!

Пішли вони на город - гуп, гуп! Узяв дід ріпку за чуб, баба діда за сорочку, дочка бабу за торочку, собачка дочку за спідничку, киця собачку за хвостик, мишка кицю за лапку - як потягли, як потяпи, так і покотилися. Упала ріпка на діда Андрушку, дід на бабу Марушку, баба на дочку Мінку, дочка на собачку Хвінку, собачка на кицю Ваварку, а мишка - шусту у шпарку.

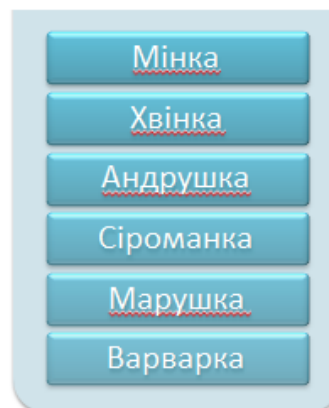
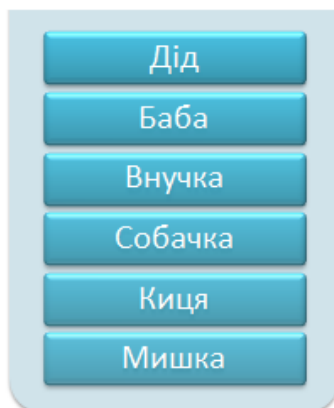
Виконати
завдання

Зупинка №12, слайд 4

Цікава казочка, стільки головних героїв! А ти зумів усіх запам'ятати? А їхню послідовність у казці? Хто з них тобі найбільше сподобався? Чому?

- А тепер, аби краще запам'ятати зміст перечитай казочку.
- Перечитав? Молодець. А зараз виконай цікаве завдання. Розмісти правильно імена головних героїв казочки.

Перевір себе

Перейти до карти

КАЗКА

ПЕРЕВІР СЕБЕ

2.3.Результативність використання

З метою дослідження ефективності використання електронного посібника «Мандрівка в казку» як засобу підвищення пізнавального інтересу дітей молодшого шкільного віку на базі закладу «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №16 Вінницької міської ради» було проведено дослідження, в якому брали участь учні 2-А класу в кількості 30 чоловік.

Дослідження складалося з трьох етапів:

1 етап - первинна діагностика рівня сформованості пізнавального інтересу до навчальної діяльності в молодших школярів.

2 етап - організована робота з підвищення пізнавального інтересу учнів до навчальної діяльності з використанням сучасних інформаційних технологій.

3 етап - повторна діагностика рівня сформованості пізнавального інтересу до навчальної діяльності в молодших школярів, проведено аналіз отриманих результатів.

Для виявлення рівня сформованості пізнавального інтересу до навчальної діяльності використовувалися такі критерії та показники:

1. Емоційна залученість в навчальний процес (зосередженість уваги).
2. Інтелектуальна активність (прагнення поділитися з товаришами, вчителем інформацією, прагнення учнів за власним бажанням брати участь у діяльності).

На основі виділених критеріїв, а також для аналітичної обробки результатів дослідження та отримання кількісних показників було виділено три рівня сформованості пізнавального інтересу учнів: низький, середній і високий.

Високий рівень - дитина проявляє інтерес до пізнання; пізнавальний інтерес школяра досить стійкий, внутрішня мотивація у навчанні переважає; учні прагнуть за власним бажанням брати участь у діяльності, мають позитивний емоційний настрій, поглинені діяльністю, незважаючи на сторонні подразники.

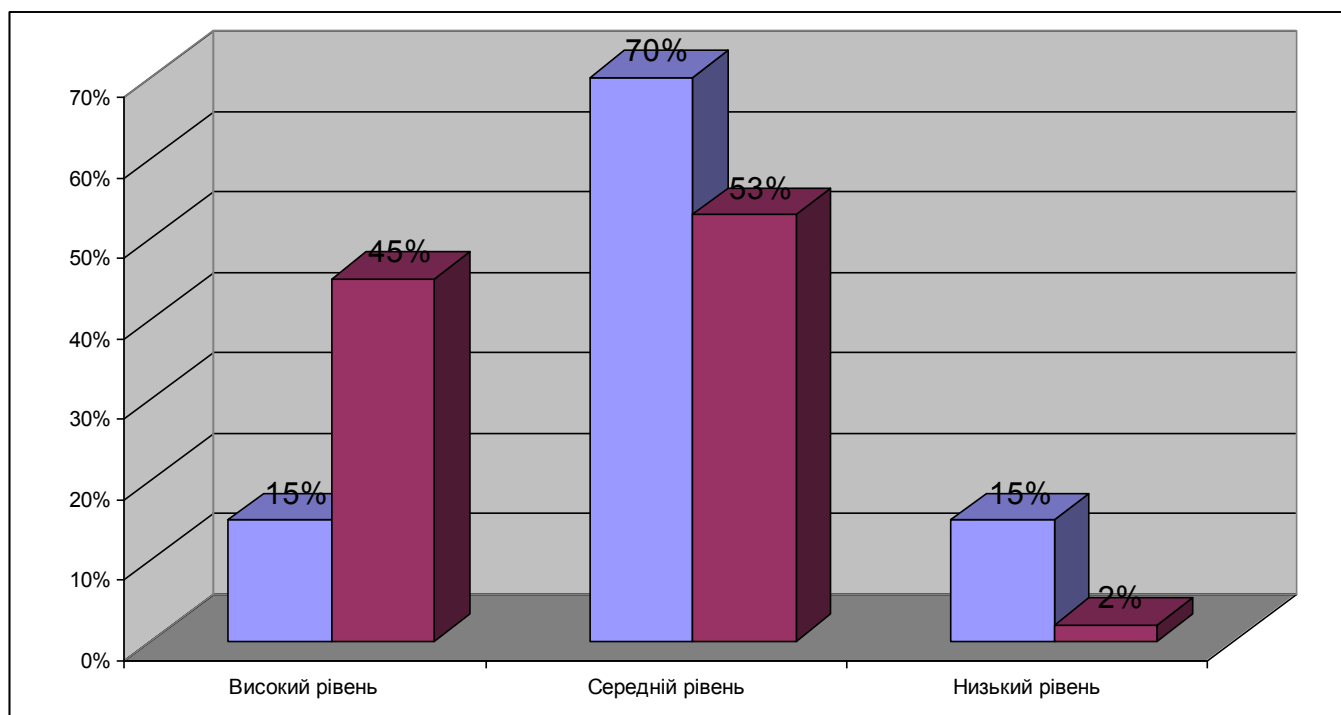
Середній рівень - учні мають інтерес до нових фактів, до цікавих явищ, проте інтерес може швидко охолонути, він вимагає постійного підкріплення ззовні, сам школяр залишається до пізнання нейтральним.

Низький рівень - байдужий до навчання.

З метою визначення рівня сформованості пізнавального інтересу до навчальної діяльності ми використовували анкету. Учням була запропонована анкета, що складається з 6 питань.

Дані, отримані після обробки анкет, містяться на діаграмі 1.

Діаграма 1. Рівні розвитку пізнавальних інтересів учнів

Результати первинної діагностики

Результати повторної діагностики

З даної діаграми видно, що на 30% зростає кількість учнів, що мають високий рівень пізнавальних інтересів, значно зменшилась кількість учнів, які мали низький та середній рівні розвитку пізнавальних інтересів. Отже, рівні розвитку пізнавальних інтересів дітей в цілому по класу показали ефективність використання електронного посібника «Мандрівка в казку».

ВИСНОВКИ

На нашу думку, впровадження матеріалів електронного посібника «Мандрівка в казку» на уроках в початковій школі дає можливість створити систему з підвищення ефективності навчальної взаємодії учителя та учнів.

Використання матеріалів зазначеного посібника на уроках забезпечує:

- підвищення пізнавального інтересу учнів;
- економію часу на уроках;
- підвищення працездатності учнів;
- досягнення навчальних результатів за короткий час;
- створення позитивного клімату на уроках.

Уроки з використанням інформаційних технологій не тільки розширюють і закріплюють отримані знання, а й значною мірою підвищують творчий і інтелектуальний потенціал учнів. Оскільки фантазія і бажання проявити себе у молодшого школяра великі, варто вчити його якомога частіше висловлювати власні думки, в тому числі і за допомогою інформаційних технологій. Використання інформаційних технологій на уроках в початковій школі дає можливість проявити себе кожному з учнів, при цьому форми роботи вибирає для себе сам учень.

Все це дозволяє при більш низьких тимчасових витратах отримати більш високий результат в навчанні дітей:

- застосування ІКТ на уроках підсилює позитивну мотивацію навчання, активізує пізнавальну діяльність учнів;
- використання ІКТ дозволяє проводити уроки на високому естетичному та емоційному рівні; забезпечує наочність, залучення великої кількості дидактичного матеріалу;
- підвищується обсяг виконуваної роботи на уроці в 1,5-2 рази; забезпечується високий ступінь диференціації навчання;
- розширюється можливість самостійної діяльності.

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у початковій ланці – це не данина моді, а необхідність сьогодення, оскільки більшість дітей ознайомлюються з комп'ютером набагато раніше, ніж це їм може запропонувати школа.

Отже, в процесі роботи над створенням електронного навчального посібника «Мандрівка в казку» та методики його використання в навчально-виховному процесі було вирішено таку низку проблем:

1. Ознайомились з використанням ІКТ в загальноосвітніх навчальних закладах, розглянуто та опрацьовано велику кількість джерел.
2. З'ясовано можливості використання ІКТ під час викладання в початковій школі.
3. Створено електронний навчальний посібник «Мандрівка в казку».
4. Розроблено уроки з використанням електронного навчального посібника «Мандрівка в казку».

Таким чином, після тестування та деяких корекційних змін даний електронний навчальний посібник можна використовувати у загальноосвітніх навчальних закладах для викладання уроків української мови та літературного читання в початковій школі.

Електронний посібник «Мандрівка в казку» має широкий спектр використання у навчальній та позакласній роботі, зокрема: інтеграція змісту окремих уроків; при дистанційному навчанні; у заходах позакласної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-ДЖЕРЕЛА

1. Великий тлумачний словник української мови (з дод. і допов) / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ "Перун", 2007. – 1728 с.
2. Використання ІКТ на уроках в початкових класах як засіб підвищення ефективності навчання на основі принципів випереджаючої освіти для сталого розвитку.: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.myshared.ru/slide/1913/>
3. Дудка І. С. Використання мультимедійних технологій у процесі навчання // Завуч. - 2008. - № 31. - С. 10 – 12
4. Гомулина Н.Н. Применение новых информационных и телекоммуникационных технологий в школьном физическом и астрономическом образовании: Дис. канд. пед. наук: 13.00.02. – М., 2009.
5. Горбунова И.Б. Повышение операционности знаний по физике с использованием новых компьютерных технологий.: Дис. доктора пед. наук. СПб., 2009. – 395 с.
6. Горяча С. А. Педагогіка майбутнього. // Початкова освіта. – 2011. - № 9
7. Гуржій А.М. Інформатизації і комп'ютеризації загальноосвітніх навчальних закладів України – 20 років / А.М. Гуржій, В.Ю. Биков, В.В. Гапон, М.Я. Плєскач // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – № 5. – С. 3-11.
8. Єрґіна О. В. Сучасний урок і мультимедійні технології: досвід і перспектива // Комп'ютер у школі та сім'ї. -2008. - №2. - С. 12 - 14.
9. Информатика в начальном образовании: Рекомендации ЮНЕСКО // Информатика в младших классах: Прилож. к журналу «Информатика и образование»: [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.myshared.ru/slide/1915>
10. Концепция информатизации образования: [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.iko.isu.ru/informat/plans/leonov.

11. Королева Т. Н. Методика преподавания информатики в начальной школе/ На правах рукописи. – Барнаул. –2008. –124 с.
12. Можаяева О. М. Формування і розвиток основних компетентностей особистості в початковій школі // Початкова освіта. – 2009. - № 32.
13. Морзе Н.В. Основы інформаційно-комунікаційних технологій. – К.: Видавнича група ВНУ, 2006. – 389 с.
14. Освітні технології: Навч.-метод. посіб./О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська та ін.; За ред. О.М.Пехоти. –К.: Видавництво А.С.К., 2008. – 255 с.
15. Панюкова С.В. Теоретические основы разработки и использования средств информационных и коммуникационных технологий в личностно ориентированном обучении: на примере общепрофессиональных дисциплин технических вузов.: Дис. докт. пед. наук. – М., 2008. –390 с.
16. Пройдаков Е.М., Теплицький Л.А. Англо-український словник з обчислювальної техніки, Інтернету і програмування. – Вид. 1 – К.: Видавничий дім «СофтПрес», 2005. – 552 с.
17. Пейперт С. Переворот в сознании: Дети, компьютеры и плодотворные идеи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : Humanities.edu.ru.
18. Пейперт Сеймур. Образование в просвещенном обществе. Новые технологии в школьном образовании в России// Компьютерные инструменты в образовании. –2008. –№1
19. Первин Ю.А. Курс «Информационная культура» и начальная школа//Компьютерные инструменты в образовании. –1998. –№ 6. –С. 5-11.
20. Петухова Л.Є., Співаковський О.В. До питання про трисуб'єктну дидактику//Комп'ютер у школі та сім'ї. –2007. –№ 5. –С. 7-9.
21. Ривкінд Й.Я., Маргуліс Є.Д. Комп'ютер в школі: Кн. для вчителя. –К.: Радянська школа, 1991. –191 с
22. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К.: Генеза, 2002. – 386 с.

23. Смирнов А.В. Теория и методика применения средств новых информационных технологий в обучении физике. Дис. докт. пед. наук . –М ., 1996. – 386 с.
24. Роберт И.В. Современные информационные технологии в образовании: Дидактические проблемы; перспективы использования. – М.: Школа-Пресс, 1994. –205 с.
25. Хантер Б. Мои ученики работают на компьютерах. - М.: Просвещение, 1989. –223 с.
26. Хуторской А.В., Андрианова Г.А. Личностный курс «моя информатика» в начальной школе//Интернет-журнал «Эйдос». - 2002. - 12 апреля. <http://www.eidos.ru/journal/2002/0412.htm>